RADA GMINY
w Aleksandrowie

UCHWAŁA Nr X/81/2015

Rady Gminy Aleksandrów

z dnia 30 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) Rada Gminy Aleksandrów uchwala co następuje:

§1

Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Aleksandrów.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Ewa Dziembor

RADA GMINY
w Aleksandrowie

Załącznik do Uchwały
Rady Gminy Aleksandrów
Nr X/81/2015 z dnia 30 grudnia 2015 r.

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022

opracowany przez:

PPUH „BaSz" mgr inż. Bartosz Szymusik
26-200 Końskie ul. Polna 72
tel./fax: 41 372 49 75
e-mail: basz@post.pl

przy współpracy:

Urzędu Gminy w Aleksandrowie

Aleksandrów 2015

Spis treści

WSTĘP 3

CZĘŚĆ I. 4

DIAGNOZA STANU AKTUALNEGO GMINY ALEKSANDRÓW 4
1. Ogólna charakterystyka Gminy Aleksandrów 4
1.1. Uwarunkowania położenia Gminy 4
1.2. Funkcjonowanie Gminy Aleksandrów 6
2. Charakterystyka sfery społecznej Gminy Aleksandrów 12
2.1. Sytuacja demograficzna 12
2.2. Infrastruktura społeczna 4
2.3. Problemy społeczne 20
3. Charakterystyka strefy gospodarczej 23
3.1. Aktywność gospodarcza 23
3.2. Przemysł, produkcja i handel 24
3.3. Rolnictwo i leśnictwo 25
4. Charakterystyka infrastruktury technicznej 28
4.1. nfrastruktura komunikacyjna 28
4.2. nfrastruktura sieciowa 29
4.3. Gospodarka odpadami 31
5. Charakterystyka środowiska przyrodniczego 34
5.1. Podstawowe cechy środowiska przyrodniczego gminy Aleksandrów 34
5.2. Hydrologia 35
5.3. Przyroda 36
6. Zagospodarowanie przestrzenne 41
6.1. Uwarunkowania zagospodarowania 41
6.2. Zabudowa gminy 43

CZĘŚĆ II 46

PLANOWANIE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW 46
1 Identyfikacja problemów i szans rozwoju gminy Aleksandrów 46
1.1. Analiza SWOT 46
1.2. Założenia do "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów" 48
2. Wizja i misja gminy Aleksandrów 49
3. Plan strategiczny dla gminy Aleksandrów na lata 2015 2022 50
3.1. Obszary priorytetowe i cele rozwoju gminy Aleksandrów 50
3.2. Plan działań gminy Aleksandrów 53
3.3. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych 60
4 Uwarunkowania realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" 62
4.1. Wdrażanie „Strategii..." 62
4.2. Komunikacja społeczna 62
4.3. Finansowanie zadań „Strategii..." 63
4.4. Monitowanie i ewaluacja "Strategii ..." 64
4.5. Wskaźniki realizacji działań „Strategii ..." 64
Bibliografia 66
Spis tabel, wykresów, rysunków 67

WSTĘP

"Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" jest zasadniczym elementem planowania rozwoju lokalnego. Jest to podstawowy instrument długofalowego zarządzania gminą, który określa jej strategiczne kierunki rozwoju poprzez sformułowanie wizji gminy w określonej perspektywie czasowej oraz wybór długookresowych celów rozwojowych zapewniających urzeczywistnienie przyjętej wizji.

"Strategia..." ma odzwierciedlać zmieniające się wewnętrzne i zewnętrzne warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia. Umożliwia ona efektywne gospodarowanie własnymi, ograniczonymi, zasobami. Do zasobów gminy należą: zasoby ludzkie i ich kondycja, stan infrastruktury społecznej i technicznej, stopień rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzeni, ale też środki finansowe.

"Strategia..." jako dokument planistyczny, opierając się na diagnozie sytuacji społeczno – gospodarczej gminy, jest zbiorem jasno sprecyzowanych potrzeb oraz wynikających z nich kierunków działania, które mogą przyspieszyć rozwój Gminy Aleksandrów.

Założono, że "Strategia..." będzie dokumentem średniookresowym, a okres jej realizacji przypadnie na lata 2015-2022. Ponadto założono, że musi to być dokument uniwersalny, koncentrujący się na rozwiązaniu najważniejszych problemów rozwojowych gminy oraz społeczności zamieszkującej na jej terenie.

Opracowanie "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" jest warunkiem koniecznym ze względu na fakt, że gmina zamierza ubiegać się o pozabudżetowe środki pomocowe, w tym środki z funduszy Unii Europejskiej. Inną przesłanką opracowania niniejszego dokumentu jest potrzeba przyspieszenia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, poprzez podejmowanie nowych wyzwań i konsekwentną realizację zaplanowanych działań.

W czasie opracowywania niniejszej "Strategii..." - w oparciu o posiadane strategiczne dokumenty gminne, powiatowe i wojewódzkie oraz dane Urzędu Gminy i jednostek mu podległych, a także innych instytucji działających na terenie gminy – starano się w jak największym stopniu poznać otoczenie i zrozumieć zachodzące w niej procesy. Szczególny nacisk położony został na identyfikację problemów, potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

Zakłada się, że w wyniku realizacji zamierzeń niniejszego dokumentu obszar gminy Aleksandrów zyska walor atrakcyjności inwestycyjnej, będzie przyjaźniejszym dla mieszkańców pod względem zaspokajania potrzeb społecznych, będzie miał szanse rozwijać się i wykorzystywać swój potencjał.

CZĘŚĆ I.

DIAGNOZA STANU AKTUALNEGO GMINY ALEKSANDRÓW

1. Ogólna charakterystyka Gminy Aleksandrów

1.1. Uwarunkowania położenia Gminy

Położenie administracyjne

Gmina Aleksandrów to gmina wiejska leżąca w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie piotrkowskim. Powierzchnia gminy wynosi 144 km^2. Gmina składa się z 32 sołectw, siedzibą władz gminy jest miejscowość Aleksandrów.

Rysunek 1. Gmina Aleksandrów (opracowanie własne)

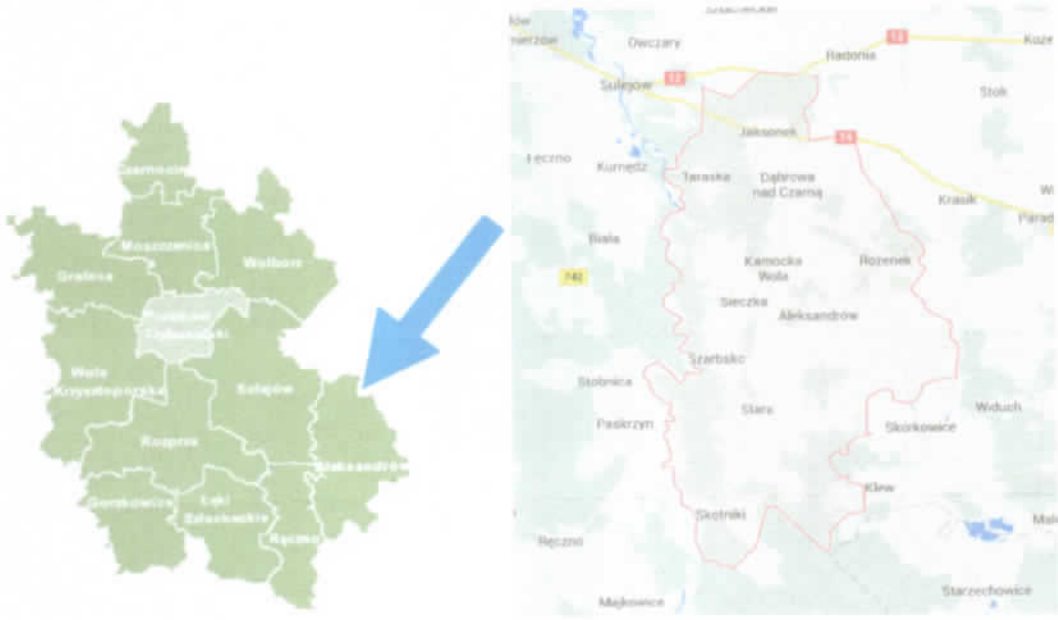

Gmina Aleksandrów sąsiaduje z:

- gminami powiatu piotrkowskiego: Sulejów i Ręczno
- gminami powiatu opoczyńskiego: Mniszków, Paradyż i Żarnów
- gminą w powiecie radomszczańskim: Przedbórz.

Aleksandrów jest jedną z większych obszarowo gmin powiatu piotrkowskiego, stanowi ok. 10% jego powierzchni.

Gmina położona jest w odległości ok. 20 km od miasta powiatowego Piotrkowa Trybunalskiego i ok 8 km od najbliższego miasta - Sulejowa.

Uwarunkowania historyczne

Rysunek 2. Herb gminy Aleksandrów

Herb przedstawia: na tarczy herbowej o barwie błękitnej od głowicy i prawej pobocznicy lilia heraldyczna srebrna (biała) ze złotą (żółtą) przewiazką, klucz złoty (żółty) zębem do góry i w lewo, miecz o srebrnym (białym) ostrzu i złotej (żółtej) rękojeści, zwrócony ostrzem w dół, klucz srebrny (biały) zębem do góry i w prawo, dwa pasy falowane srebrne (białe), ułożone od podstaw tarczy poniżej lilii, kluczy i miecza.
Symbolika herbu nawiązuje do wezwania dwóch najstarszych parafii: Niepokalanego Poczęcia NMP w Skotnikach (lilia) oraz parafii św. Piotra (klucze) i Pawła (miecz) w Dąbrowe Nad Czarną, jak również do warunków geograficznych gminy. Dwie rzeki to Czarna i Pilica.
Herb przyjęty 28 czerwca 2012 roku Uchwałą nr UIXV/92/2012 Rady Gminy Aleksandrów po pozytywnej opinii Komisji Heraldycznej.

Proces osiedleńczy na terenie obecnej gminy Aleksandrów rozpoczął się w XII w.
Najstarsza wzmianka dotycząca wykształconego układu ruralistycznego pochodzi z 1176 roku i dotyczy miejscowości Dąbrowy nad Czarną. Kazimierz Sprawiedliwy oddał wówczas wieś Dąbrowa klasztorowi Cystersów w Sulejowie. W wiekach następnych miejscowość zasłynęła z wyrobów rękodzielniczych, a w szczególności z garncarstwa. Pierwszy kościół w Dąbrowie powstał w początkach XV w., obecny, murowany zbudowany został w latach 1890-1903 wg projektu architekta Konstantego Wojciechowskiego. Średniowieczne rodowody posiadają również miejscowości Skotniki, Szarbsko, Justynów i Niewierszyn.
Obszar obecnej gminy położony jest w obrębie historycznej dzielnicy Małopolski, w średniowieczu stanowił zachodni skrawek prowincji sandomierskiej, a później województwa sandomierskiego. W czasach Księstwa Warszawskiego teren gminy podporządkowany był Departamentowi Radomskiemu. Po Kongresie Wiedeńskim gmina pozostała w granicach województwa sandomierskiego w obwodzie opoczyńskim, który obejmował powiaty: opoczyński, konecki i szydłowiecki. W XIX w. gmina znajdowała się w Guberni Radomskiej. Stan taki trwał do roku 1867, kiedy nastąpił podział powiatu opoczyńskiego i z jego południowej części utworzono powiat konecki. Granica powiatów przebiegała na terenie dzisiejszej gminy od rzeki Pilicy. W okresie II Rzeczpospolitej w 1925 roku powiat opoczyński i konecki weszły w skład województwa kieleckiego i pozostały w nim do 1975r., w latach 1939-50 przechodząc do województwa łódzkiego.
W okresie okupacji hitlerowskiej teren gminy należał do Generalnej Guberni Dystryktu Radomskiego. W gminie powstały komórki Związku Walki Zbrojnej. Wielu mieszkańców w czasie wojny należało Armii Krajowej, Gwardii Ludowej i PPR. Pod pretekstem walk z partyzantami hitlerowcy dokonali krwawej pacyfikacji wsi Zygmuntów - 30 listopada 1943r.

cała wieś została spalona, a 46 jej mieszkańców zamordowanych. W Dąbrowie nad Czarną hitlerowcy rozstrzelali w 1944r. 20 członków Armii Krajowej.
Po wyzwoleniu władze Polski Ludowej przywróciły przedwojenny podział administracyjny z gromadami w: Aleksandrowie, Dąbrowie nad Czarną, Dąbrówce, Rożenku i Skotnikach. W roku 1973 utworzono gminę Aleksandrów, po wprowadzeniu dwustopniowego podziału administracyjnego kraju w 1975r. gmina znalazła się w obrębie województwa piotrkowskiego. Od 1999 roku w wyniku nowego podziału administracyjnego państwa gmina znajduje się w powiecie piotrkowskim, w województwie łódzkim.

1.2. Funkcjonowanie Gminy Aleksandrów

Rysunek 3. Centrum miejscowości Aleksandrów z Urzędem Gminy (zdjęcie własne)

Organizacja i władze Gminy

Gmina Aleksandrów stanowi lokalną wspólnotę samorządowa tworzoną przez jej mieszkańców. Zarządza nią Rada Gminy składająca się z 15 radnych, pracująca w 3 komisjach.
Wójt Gminy Aleksandrów jest jednoosobowym organem wykonawczym Gminy.
Gmina posiada własny herb i flagę przyjęte uchwałą Rady Gminy.
Jednostką administracyjną gminy jest Urząd Gminy w Aleksandrowie.
Adres: 26-337 Aleksandrów, Aleksandrów 39B
Kontakt: tel. 44 756 00 27, fax 44 756 00 14, e-mail ug@aleksandrow.net.pl, www.gmina-aleksandrów.pl, www.aleksandrów.net.pl/bip
Urząd Gminy w Aleksandrowie wykonuje zadania Gminy wynikające z ustawy, zadania zlecone z zakresu działań organów administracji rządowej, zadania wynikające z porozumień zawartych pomiędzy gminą a jednostkami samorządu terytorialnego oraz inne zadania określone statutem, uchwałami Rady Gminy oraz zarządzeniami Wójta. Zadania te realizowane są poprzez poszczególne referaty w Urzędzie.

Jednostki organizacyjne Gminy

Gmina Aleksandrów zarządza jednostkami podległymi, którymi są:

- jednostka budżetowa: Urząd Stanu Cywilnego
- jednostki organizacyjne: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Oświaty, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminne Centrum Kultury
- jednostki oświatowe: Szkoła Podstawowa w Aleksandrowie, Szkoła Podstawowa w Dąbrowie nad Czarną, Szkoła Podstawowa w Skotnikach, Publiczne Gimnazjum w Dąbrowie nad Czarną.

Budżet Gminy Aleksandrów

Tabela 1. Dochody i wydatki budżetu gminy Aleksandrów w latach 2010-2014 (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody					
Dochody ogółem	12 714 695,55	13 177 316,36	14 804 124,11	16 547 104,94	14 425 218,99
Dochody bieżące	11 705 051,48	11 499 797,09	12 325 838,83	12 767 527,62	13 958 161,53
Dochody majątkowe	1 009 644,07	1 617 519,27	2 478 285,28	3 779 577,32	467 057,46
Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	749 457,33	118 646,02	966 612,53	2 623 105,09	503 564,87
Wydatki					
Wydatki ogółem	13 232 682,15	13 676 407,71	16 839 963,74	12 978 776,70	14 918 151,05
Wydatki bieżące	10 109 204,98	10 379 924,46	10 952 550,67	11 507 210,46	12 583 622,15
Wydatki majątkowe	3 123 477,17	3 296 483,25	5 887 413,07	1 471 566,24	2 334 528,90

Wykres 1. Dochody i wydatki gminy Aleksandrów

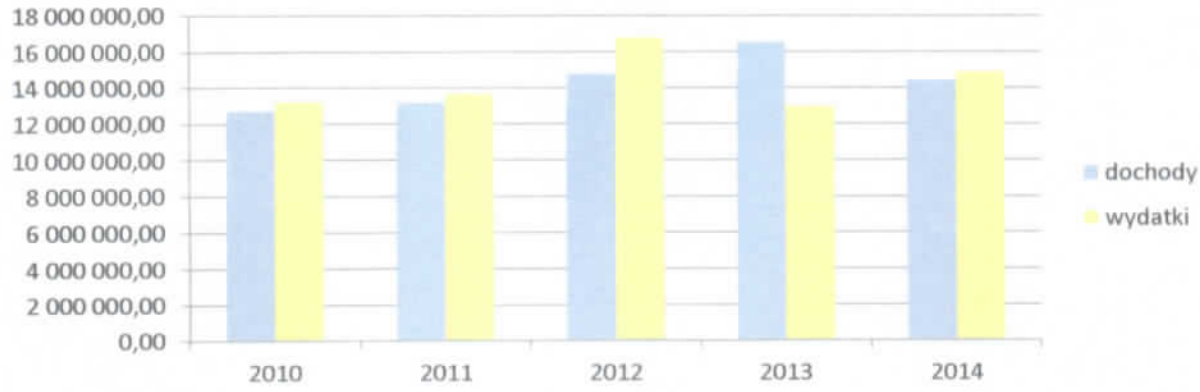

Wykres 2. Wydatki majątkowe gminy Aleksandrów w latach 2010-2014

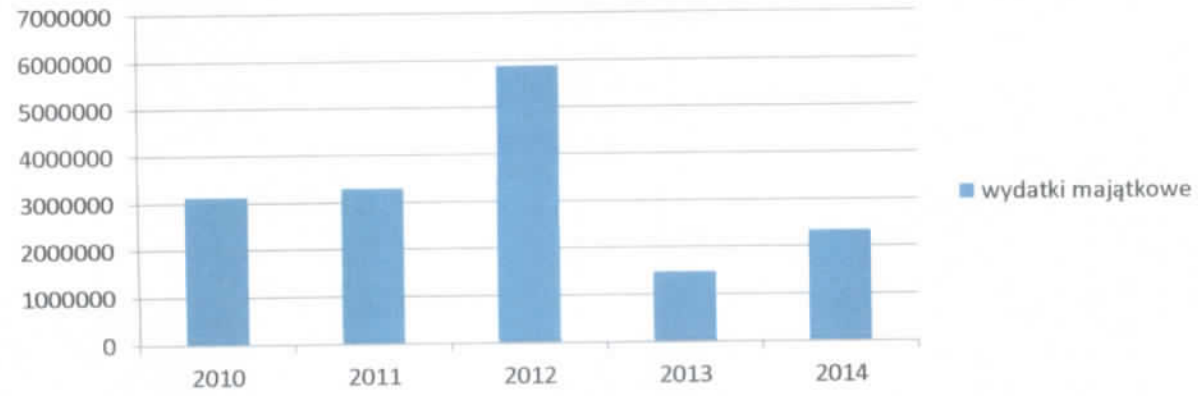

Wykres 3. Dochody i wydatki budżetu Gminy Aleksandrów w przeliczeniu na 1 mieszkańca

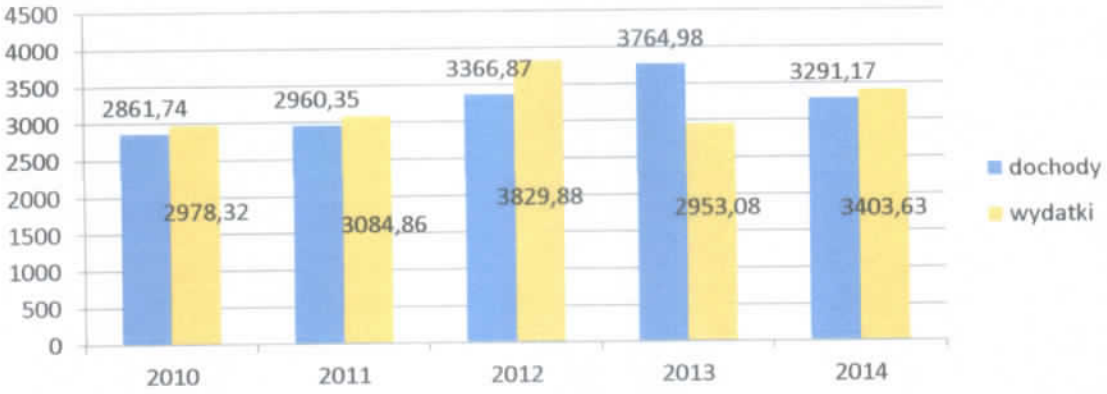

Tabela 2. Wyszczególnienie wydatków gminy Aleksandrów według działów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)

Wyszczególnienie działów	2010	2011	2012	2013	2014
Rolnictwo i łowiectwo	416 608,82	288 078,80	355 158,35	338 033,23	340 551,60
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	187 154,60	195 338,14	176 588,67	148 762,61	171 503,12
Transport i łączność	1 729 820,02	984 707,87	677 883,13	362 816,10	1 361 376,17
Turystyka	-	-	677883,13	362 816,10	2 433,00
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	345 992,67	332 365,29	1 336 838,87	386 560,00	659 035,18
Gospodarka mieszkaniowa	23 609,99	14 572,12	22 440,06	26 369,85	33 303,11
Oświata i wychowanie	4 502 574,73	4 236 239,28	4 747 408,52	4 729 106,09	5 216 835,13
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	903 726,71	998 995,68	215 235,90	191 892,89	933 119,68
Ochrona zdrowia	71 363,14	107 368,72	120 519,11	107 968,67	59 594,78
Pomoc społeczna	2 508 238,64	2 811 408,77	3 382 279,53	4 193 841,29	3 478 623,19
Pozostałe zadania polityki społecznej	53 957,94	51 867,43	43 061,70	54 365,27	108 181,87

Edukacyjna opieka wychowawcza	129 733,20	123 234,94	109 039,13	133 995,32	129 842,97
Kultura fizyczna i sport	4 6681,21	1 268 615,14	69 662,69	67 938,75	7 812,16
Administracja publiczna	1 815 973,34	1 848 709,25	1 986 759,64	1 865 313,41	1 968 771,35
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony oraz sądownictwa	37 488,00	14 537,00	792,00	790,00	43 499,00
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	371 708,15	233 922,69	211 189,84	216 811,27	215 707,99
Obsługa długu publicznego	107 798,16	156 453,10	188 681,60	154 211,95	117 105,75
Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	32 949,37	-	-	-	

Realizacja zadań inwestycyjnych w gminie Aleksandrów

Tabela 3. Realizacja ważniejszych zadań inwestycyjnych w latach 2010-2014 na terenie gminy Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Nazwa zadania	Koszt inwestycji w zł
2010	
Kanalizacja Gminy Aleksandrów	80 061,98
Budowa wodociągu w miejscowości Borowiec	121 177,20
Modernizacja dróg gminnych: Aleksandrów, Wolica, Włodzimierzów, Skotniki, Kalinków, Borowiec, Wólka Skotnicka, Ostrów, Wacławów, Janikowice	989345,17
Modernizacja drogi dojazdowej Siucice - Aleksandrów	467 096,76
Modernizacja budynku Urzędu Gminy w Aleksandrowie wraz z zagospodarowaniem terenu	109 382,04
Budowa garażu dla OSP Skotniki	124 408,13
Modernizacja poddasza w budynku Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Dąbrowie nad Czarną	48 472,80
Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej - Gimnazjum w Dąbrowie nad Czarną	145 917,59
Modernizacja sanitariatów w Szkole Podstawowej w Aleksandrowie	19 989,06
Budowa boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Skotnikach	219 228,48
Budowa budynku Świetlicy środowiskowej w Jaksonku	280 643,75
Przebudowa i rozbudowa strażnicy OSP w miejscowości Ciechomin z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	4680692,96
Przebudowa strażnicy OSP w miejscowości Skotniki z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	11 590,00
Remont (wymiana) pokrycia dachu dzwonnicy kościoła parafialnego w Skotnikach	30 000,00
2011	
Kanalizacja Gminy Aleksandrów	16 581,79
Zakup systemu rozliczania opłat za wodę wraz z urządzeniem PSION	23 738,98
Przebudowa drogi powiatowej Nr 3118F Prymusowa Wola Paradyż - Skórkowice Reczków w miejscowości Siucice	12 000,00
Modernizacja dróg gminnych: Aleksandrów (Stefanówka), Dąbrówka (Łączki), Kalinówka (Wiatki), Borowiec, Skotnicka, Ostrów	224 308,05
Modernizacja dróg dojazdowych: Taraska, Kotuszów-Borowiec	539 630,06
Zakup wyposażenia do samochodu ratowniczo gaśniczego	20 000,00
Remont chodnika i schodów przy Szkole Podstawowej w Aleksandrowie	13 720,00
Modernizacja ośrodka zdrowia w Aleksandrowie	34 071,00

Modernizacja ośrodka zdrowia w Dąbrowie nad Czarną	14 734,46
Modernizacja oświetlenia ulicznego w miejscowościach: Sieczka, Justynów, Dębowa Góra	26 143,06
Utwardzenie placu wraz z zakupem wyposażenia dla potrzeb swietlicy środowiskowej w Jaksonku	50 049,40
Przebudowa strażnicy OSP w miejscowości Siudice z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	2 583,00
Przebudowa strażnicy OSP w miejscowości Skotniki z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	743 534,84
Wykonanie odnowienia malowania ścian i sklepień kościoła parafialnego w Dąbrowie nad Czarną	30 000,00
Budowa kompleksu sportowego „Moje boisko – Orlik 2012"	1 218 615,14
Adaptacja budynku po Szkole Podstawowej w Dąbrówce na Środowiskowy Dom Samopomocy	273 000,00
2012	
Kanalizacja Gminy Aleksandrów	3 275 956,24
Remont drogi powiatowej Jaksonek – Skotniki	38 745,00
Modernizacja dróg gminnych: Wólka Skotnicka, Aleksandrów (Stefanówka), Skotniki	308 062,93
Modernizacja drogi dojazdowej Taraska	189 914,73
Zakup wiat przystankowych	23 410,50
Zakup zestawu narzędzi hydraulicznych do ratownictwa technicznego	7 000,00
Wyposażenie pomieszczeń poddasza S.P. w Dąbrowie n/Czarną	59 985,06
Modernizacja kotłowni CO w S.P. w Dąbrowie n/Czarną	60 538,00
Remont ośrodka zdrowia w Aleksandrowie	69 683,30
Adaptacja pomieszczeń S.P. w Skotnikach na potrzeby opieki zdrowotnej	10 000,00
Zagospodarowanie terenu przy budynku UG w Aleksandrowie	1 024 937,72
Zakup samochodu dostawczego	37 975,65
Przebudowa strażnicy OSP w miejscowości Siudice z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	46 950,73
Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w miejscowości Skotniki	19 253,21
Zakup sprzętu informatycznego z oprogramowaniem dla potrzeb ewidencji ludności	5 000,00
Adaptacja budynku po Szkole Podstawowej w Dąbrówce na Środowiskowy Dom Samopomocy	710 000,00
2013	
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Justynów (Matyldów)	33 580,00
Budowa chodników na terenie Gminy Aleksandrów	39 975,00
Modernizacja dróg gminnych: Ostrów, Aleksandrów (Stefanówka),	145 994,81
Zakup i montaż wiat przystankowych	9 749,39
Zakup wyposażenia do ratownictwa wodnego	9 000,00
Modernizacja oddziałów przedszkolnych poprzez organizację placów zabaw, dostosowanie pomieszczeń i zakup wyposażenia.	9 963,00
Adaptacja pomieszczeń S.P. w Skotnikach na potrzeby opieki zdrowotnej	39 921,00
Wykonanie odnowienia i uzupełnienia tynków wraz z malowaniem ścian i sklepień kościoła parafialnego w Dąbrowie nad Czarną	12 000,00
Adaptacja budynku po Szkole Podstawowej w Dąbrówce na Środowiskowy Dom Samopomocy	1 166 999,32

2014	
Kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla mieszkańców w miejscowościach Aleksandrów i Niewierszyn	517 443,68
Remont drogi powiatowej Nr 3921E Przedbórz-Błogie Szlacheckie na odcinku Skotniki-Jaksonek o długości 18+000km wraz z budową chodnika dla pieszych w miejscowości Dąbrowa nad Czarną	15 000,00
Modernizacja dróg gminnych: Aleksandrów (Stefanówka), Reczków Nowy, Dąbrówka - Łączki, Marianów - Justynów.	324 882,55
Remont drogi dojazdowej Brzezie	293 680,76
Modernizacja oddziałów przedszkolnych poprzez organizację placów zabaw, dostosowanie pomieszczeń i zakup wyposażenia	170 196,22
Wykonanie systemu monitoringu w Gimnazjum w Dąbrowie nad Czarną	6 246,00
Adaptacja budynku po Szkole Podstawowej w Dąbrówce na Środowiskowy Dom Samopomocy	159 897,85
Zakup sprzętu rehabilitacyjnego	14 990,00
Budowa placów zabaw w miejscowościach: Niewierszyn, Marianów i przy szkole podstawowej w Aleksandrowie	59 192,64
Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Jankowice oraz przebudowa budynków lub strażnic OPS na świetlice wiejskie w miejscowościach: Stara, Rzeczków Nowy, Dąbrowa nad Czarną, Siudice	771 849,20

2. Charakterystyka sfery społecznej Gminy Aleksandrów

2.1. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna

Gmina Aleksandrów (wg stanu na 31.12.2014 r.) liczy ogółem 4 383 mieszkańców, w tym 2 182 mężczyzn i 2 201 kobiet. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 30 osób na km^2.

Tabela 4.Demografia w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ludności gminy					
Liczba ludności ogółem	4 435	4 408	4 407	4 391	4 383
Liczba mężczyzn	2 182	2 171	2 184	2 177	2 182
Liczba kobiet	2 253	2 237	2 223	2 214	2 201
Liczba ludności według ekonomicznych grup wiekowych					
Wiek przedprodukcyjny	880	859	824	803	787
Wiek produkcyjny	2 606	2 593	2 624	2 633	2 653
Wiek produkcyjny - mobilny	1 559	1 555	1 600	1 605	1 622
Wiek poprodukcyjny	949	956	959	955	943
Wskaźniki demograficzne					
Przyrost naturalny	-17	-20	-26	-30	-30
Saldo migracji	5	-7	7	9	brak danych

Pod względem liczby ludności gmina Aleksandrów jest jedną z mniej zaludnionych gmin powiatu piotrkowskiego - mieszkańcy gminy stanowią 4,7% ludności powiatu.

Wykres 4. Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)

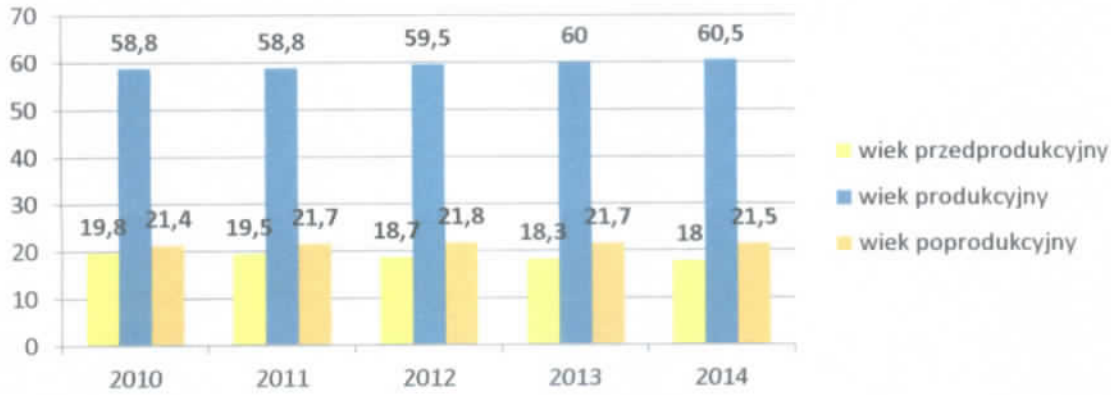

Wykres 5. Porównanie liczby ludności w gminach powiatu piotrkowskiego w 2014 roku (GUS, 2014)

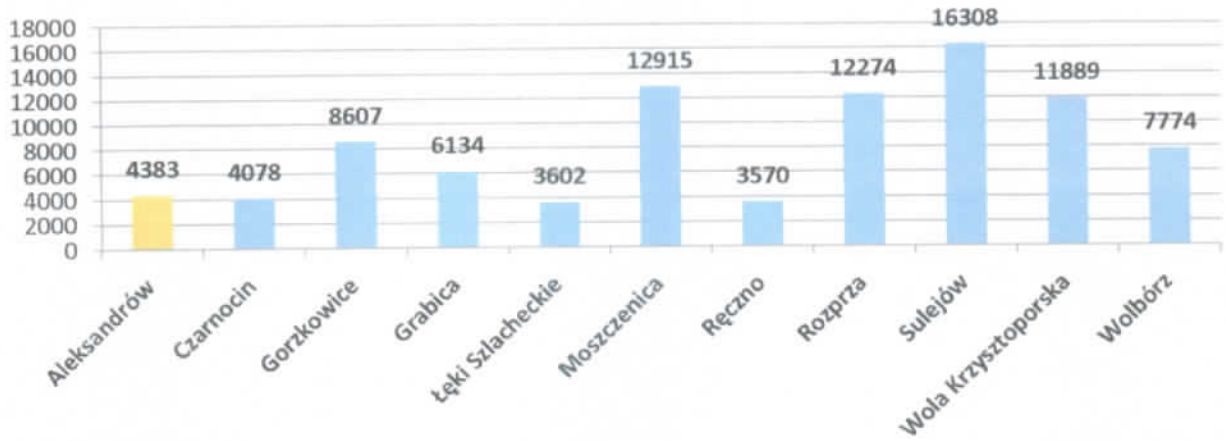

Liczba osób zamieszkałych na terenie gminy spada, przyczyną takiego stanu rzeczy jest przede wszystkim ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. Populacja gminy charakteryzuje się obecnie mało korzystną strukturą wiekową, ponieważ znacząco przeważa liczba osób w wieku poprodukcyjnym nad populacją w wieku przedprodukcyjnym.

Wskaźniki demograficzne

Wskaźniki demograficzne dla gminy Aleksandrów wynoszą (wg GUS, 2014):

- wskaźnik obciążenia demograficznego:
  - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 65,2 osób,
  - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 119,8 osób,
  - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 35,5 osób,
- udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem:
  - w wieku nieprodukcyjnym – 18 % osób,
  - w wieku produkcyjnym – 60,5 % osób,
  - w wieku poprodukcyjnym – 21,5 % osób,
- wskaźniki modułu gminnego:
  - gęstość zaludnienia – 30 osób na 1 km^2,
  - kobiety na 100 mężczyzn – 101.

Według prognozy statystycznej GUS „Prognoza ludności na lata 2008-2035" liczba mieszkańców województwa będzie sukcesywnie maleć w całym okresie objętym prognozą. Prognozy demograficzne dla powiatu piotrkowskiego oraz dla gminy Aleksandrów również wykazują tendencje spadku liczby ludności.

2.2. Infrastruktura społeczna

Oświata

- ✓ Szkoła Podstawowa w Aleksandrowie
- ✓ Szkoła Podstawowa w Dąbrowie nad Czarną
- ✓ Szkoła Podstawowa w Skotnikach
- ✓ Publiczne Gimnazjum w Dąbrowie nad Czarną

Placówkami oświatowymi na terenie gminy Aleksandrów zarządza Gminny Zespół Oświaty.

Tabela 5. Informacje o placówkach oświatowych na terenie gminy Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Placówka oświatowa	Liczba uczniów/ kl. O	Liczba nauczycieli		Liczba sal dydaktycznych	Powierzchnia użytkowa w m^2	Sale gimnastyczne
		osoby	etaty			
Szkoła Podstawowa w Aleksandrowie	140	16	16	10	800	1
Szkoła Podstawowa w Dąbrowie nad Czarną	115	15	15	7	980	1
Szkoła Podstawowa w Skotnikach	100	13	13	8	800	brak
Publiczne Gimnazjum w Dąbrowie nad Czarną	146	17	17	7	1370	wspólna ze szkołą podstawową

Gmina zapewnia edukację dzieci i młodzieży na poziomie podstawowym i gimnazjalnym. Do szkół na poziomie średnim i zawodowym młodzież dojeżdża do pobliskich miast: Sulejowa lub Piotrkowa Trybunalskiego, Opoczna i Przedborza. Przy szkole w Skotnikach działa punkt przedszkolny.

W Aleksandrowie działa Wioska Internetowa (przy Urzędzie Gminy), która oferuje usługi z zakresu kształcenia na odległość, możliwości bezpłatnego korzystania z komputerów i Internetu dla każdego mieszkańca. Projekt jest współfinansowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Ochrona zdrowia

- ✓ Gminny Ośrodek Zdrowia w Aleksandrowie
- ✓ Ośrodek Zdrowia w Skotnikach
- ✓ NZOZ SULMED w Dąbrowie nad Czarną
- ✓ Środowiskowy Dom Samopomocy w Dąbrówce

Zapewnienie opieki medycznej dla mieszkańców gminy w zakresie podstawowym, realizowane jest poprzez Ośrodek Zdrowia w Aleksandrowie i Skotnikach oraz NZOZ SULMED w Dąbrowie nad Czarną.

W Aleksandrowie i Dąbrowie nad Czarną funkcjonują punkty apteczne.

W gminie aktywnie działa Środowiskowy Dom Samopomocy w Dąbrówce (Dąbrówka 59), na zlecenie Gminy Aleksandrów jest on prowadzony przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Inicjatyw. ŚDS posiada 60 miejsc, działa od 2012 roku. W ŚDS mieszkańcy gminy mogą korzystać z zabiegów rehabilitacyjnych.

Specjalistyczną oraz szpitalną opiekę medyczną mieszkańcom gminy zapewnia Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika w Piotrkowie Trybunalskim (ul. Rakowska 15) oraz Powiatowy Zespół Opieki Zdrowotnej w Piotrkowie Trybunalskim (ul. Roosevelta 3).
Szpital Wojewódzki dysponuje oddziałami: anestezjologii i intensywnej terapii, chirurgicznym, dziecięcym, dziennym psychiatrycznym, gastroenterologicznym, kardiologicznym, laryngologicznym, neurologicznym, noworodkowym, obserwacyjno-zakaźnym, okulistycznym, położniczo-ginekologicznym, rehabilitacji kardiologicznej, rehabilitacji neurologicznej, reumatologicznym, szpitalnym oddziałem ratunkowym, urazowo-ortopedycznym, wewnętrznym. W szpitalu działają poradnie specjalistyczne oraz zakłady diagnostyczne (zakład diagnostyki obrazowej - CT, rezonans magnetyczny, RTG, USG, mammografia, zakład diagnostyki laboratoryjnej, zakład patomorfologii) i Stacja Dializ.
Powiatowy Zespół Opieki Zdrowotnej dysponuje oddziałami: chirurgicznym, kardiologicznym i chorób wewnętrznych z ośrodkiem stymulacji serca, noworodkowym, OIOM, położniczo-ginekologicznym, urologicznym. Poradnie specjalistyczne dostępne w PZOZ to: chirurgiczna, diabetologiczna, dla kobiet, fizjoterapii, kardiologiczna, laryngologiczna, neurologiczna, okulistyczna, rehabilitacyjna, reumatologiczna, stomatologiczna, urologiczna, zdrowia psychicznego i odwykowego oraz pracownie: fizjoterapii, masażu leczniczego, kontroli rozruszników. Ponadto funkcjonują pracownie specjalistyczne USG, RTG.

Pomoc społeczna

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy
- ✓ Punkt konsultacyjny dla osób i rodzin z problemem alkoholowym

Na terenie gminy pomoc społeczną mieszkańcom świadczy Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie, który realizuje zadania zgodnie z wymogami określanymi przez przepisy prawa stosownie do zaleceń Wójta Gminy Aleksandrów. GOPS realizuje swe zadania na podstawie m.in.: ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, przepisów dotyczących samorządu gminnego, finansów publicznych, rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zamówień publicznych i systemu ubezpieczeń społecznych i innych. Ośrodek może udzielać pomocy w formie pieniężnej oraz rzeczowej i przy realizacji zadań współdziała z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Tabela 6. Działalność GOPS w Aleksandrowie w latach 2010-2014 (GOPS Aleksandrów)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ogółem	242	236	236	243	227
Liczba osób w rodzinach	841	847	803	857	793
Liczba osób według powodów przyznania pomocy z GOPS					
Ubóstwo	57	53	72	86	80
Bezrobocie	77	81	79	86	77
Niepełnosprawność	50	44	46	42	41
Długotrwała choroba	85	68	73	63	59
Ochrona macierzyństwa	34	36	32	44	50
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	66	69	69	71	79
Alkoholizm	6	4	3	5	4
Realizacja innych zadań przez GOPS					
Liczba zasiłków stałych i pomocy w naturze	148	40	142	192	195
Liczba osób, dla których świadczone są usługi opiekuńcze	1	1	1	1	1

Wykres 6. Najważniejsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2014

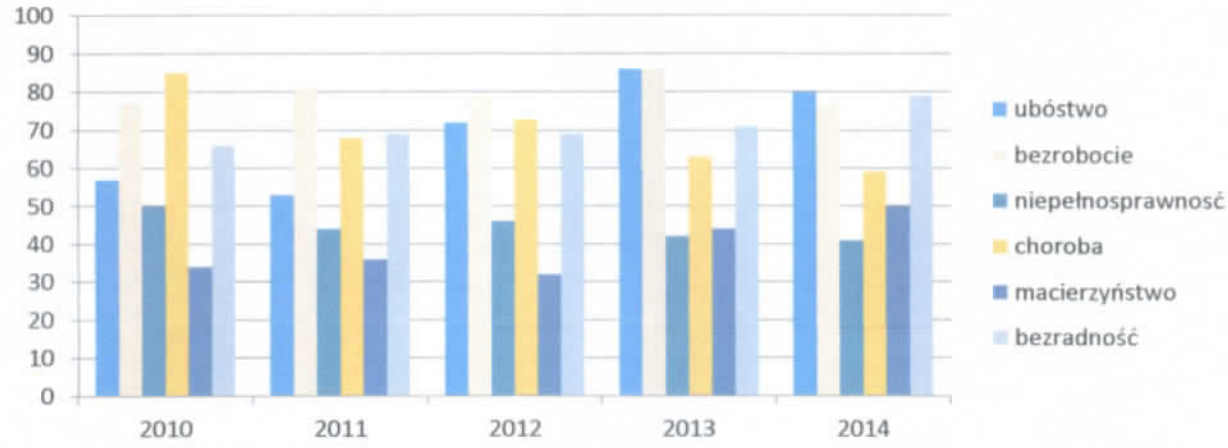

W ramach pomocy społecznej w GOPS w Aleksandrowie prowadzone są działania:

- dożywienia dzieci i młodzieży (w roku 2014 - ogółem 231 dzieci) we współpracy ze Stowarzyszeniem "Inicjatywa Rozsądnych Polaków"
- dowozu osób niepełnosprawnych do Warsztatu Terapii Zajęciowej w Sulejowie (w roku 2014 - 60 osób)
- pomoc dla osób pokrzywdzonych przemocą domową poprzez Zespół Interdyscyplinarny (w roku 2014 sporządzono 17 tzw. Niebieskich Kart przeciwko sprawcom przemocy)
- pomoc dla osób i rodzin mających problem z uzależnieniami poprzez GKRPA oraz Punkt konsultacyjny. GKRPA przeprowadza rozmowy motywacyjne (w roku 2014 - 20 rozmów), kieruje na leczenie, wydaje zezwolenia i prowadzi kontrolę punktów sprzedaży alkoholu (w roku 2014 funkcjonowało 20 punktów sprzedaży, w tym 9 punktów sprzedaży alkoholu o zawartości alkoholu powyżej 18%).

Bezpieczeństwo publiczne

- ✓ Komisariat Policji w Sulejowie
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna Dąbrowa nad Czarną
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna Skotniki
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna Niewierszyn
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna Siucice

Za bezpieczeństwo mieszkańców na terenie gminy odpowiada Komisariat Policji w Sulejowie (ul. Szkolna 5, Sulejów), który jest jednostką podległą Komendy Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim (ul. Szkolna 30/38). Komisariat obsługuje teren gmin Aleksandrów i Sulejów. Ze statystyk Policji wynika, że największym odsetkiem przestępstw w gminie są kradzieże oraz naruszenie prawa spowodowane przez nietrzeźwych kierujących.
W gminie działają łącznie 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, podlegających Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Piotrkowie Trybunalskim. Wszystkie jednostki posiadają samochody pożarnicze oraz podstawowy sprzęt gaśniczy i pomocowy. Jednostki w Dąbrowie nad Czarną i Skotnikach wpisane są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, są lepiej wyposażone i podsiadają sprzęt do ratownictwa technicznego i wodnego.

Kultura i dziedzictwo

- ✓ Gminne Centrum Kultury w Aleksandrowie
- ✓ Gminna Biblioteka Publiczna w Aleksandrowie
- ✓ Filia Biblioteczna w Skotnikach
- ✓ Świetlica Wiejska w Ciechominie
- ✓ Świetlica Wiejska w Jaksonku
- ✓ Świetlica Wiejska w Siucicach
- ✓ Świetlica Wiejska w Skotnikach

Gminne Centrum Kultury w Aleksandrowie jest instytucją prowadzącą działalność kulturalną w zakresie: rozpoznania i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, edukacji kulturalnej, tworzenia warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań. Priorytetowym zadaniem jest edukacja artystyczna dzieci i młodzieży.
Gminna Biblioteka Publiczna współtworzy życie kulturalne gminy poprzez inicjowanie i organizowanie szeregu wydarzeń kulturalnych oraz prowadzi edukację biblioteczną, informatyczną, kulturalną i artystyczną. Podstawowym zadaniem biblioteki jest prowadzenie upowszechnianie czytelnictwa. Księgozbiór biblioteki i filii liczy ok 17 900 woluminów (w tym: literatura piękna dla dorosłych, literatura dziecięca i młodzieżowa, literatura innych działów). W ciągu roku biblioteka obsługuje ok 400 czytelników i dokonuje ok 9 000 wypożyczeń na zewnątrz (dane: GUS, 2013). Gminne centrum Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna prowadzą cykliczne imprezy np.: związane ze świętami państwowymi, konkursy, kiermasze, wystawy, spotkania okolicznościowe.

Kalendarz imprez realizowanych na terenie gminy Aleksandrów jest urozmaicony, obejmuje coroczne uroczystości i imprezy cykliczne (np. Gminne Święto Plonów), imprezy kulturalne i sportowe, pikniki rodzinne oraz: konkursy, warsztaty, spotkania i przeglądy twórczości.
Ośrodkami kultu religijnego w gminie są parafie oraz kaplice rzymsko-katolickie. Kościoły mieszczą się w miejscowościach: Aleksandrów, Dąbrowa nad Czarną, Skotniki.
Na terenie gminy Aleksandrów znajduje się wiele zabytków architektonicznych. Do rejestru zabytków województwa łódzkiego wpisane są obiekty sakralne oraz dawne rezydencje wiejskie z parkami.

✓	Dąbrowa nad Czarną - kościół rzymsko-katolicki p.w. św. Piotra i Pawła, z 1890-98, 1902 (kościół, kaplica, ogrodzenie i otoczenie)	A/96 z 4.08.2010
✓	Dębowa Góra - zespół dworski z XVIII w. dwór	778 z 30.05.1973
	park	378 z 10.11.1986
✓	Rożenek - zespół dworski z XIX w.: spichlerz i park	357 z 06.08.1985
✓	Skotniki - kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP z XVIII w. kościół	308 z 15.02.1967
	dzwonnica	31-II-17 z 25.09.1947
✓	Skotniki - zespół dworski z XVI-XVII w. dwór (lamus)	509 z 15.06.1967
	park	274 z 19.04.1994

Rysunek 4. Zabytkowe kościoły w gminie Aleksandrów

Dąbrowa nad Czarną

Skotniki

W gminie poza zabytkami wpisanymi do rejestru, znajdują się również inne obiekty o walorach architektonicznych, tradycyjnych dla regionu. Są to: obiekty należące do zespołów przyrodniczych, drewniane domy mieszkalne, młyny wodne (w miejscowościach: Dąbrowa nad Czarną, Rożenek, Siucice - Kolonia), parki (w miejscowościach: Dąbrowa nad

Czarną, Sieczka, Stara Kolonia i Szarbsko) cmentarze (w miejscowościach: Dąbrowa nad Czarną, Dąbrówka, Skotniki).
Ponadto na obszarze gminy Aleksandrów występują liczne stanowiska archeologiczne - ponad 120, z epok: kamienia, brązu, okresu rzymskiego, średniowiecza i okresu nowożytnego. Szczególne skupienie znalezisk występuje w kierunku postępującego osadnictwa w rejonie południowym (Skotniki, Justynów, Star Kolonia), zachodnim (Szarbsko i Zygmuntów) i północnym (Dąbrowa nad Czarna i Dębowa Góra). Stanowiska archeologiczne gminy obejmują obszary archeologicznego zdjęcia Polski o numerach; 75-57, 76-56, 76-57, 77-56, 77-57, 78-56, 78-57, 75-56.

Sport, rekreacja i turystyka

✓	Kompleks sportowy "Moje boisko - Orlik 2012" w Dąbrowie nad Czarną
✓	Kompleks wielofunkcyjny w Skotnikach
✓	Obiekty sportowe przy placówkach oświatowych: sale gimnastyczne oraz boiska
✓	Place zabaw przy szkołach podstawowych

W Gminie Aleksandrów działa Ludowy Klub Sportowy "Błysk", który realizuje zadania publiczne z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu.
Gmina posiada szeroką ofertę imprez rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych i dla całych rodzin, min. Rajdy rowerowe, turnieje piłki nożnej i siatkowej oraz tenisa stołowego.
Przez teren gminy przebiega fragment niebieskiego pieszego szlaku turystycznego o długości 24 km, ciągnącego się wokół Zbiornika Sulejowskiego i wzdłuż rzeki Pilicy. Szlak obejmuje miejscowości: Taraska - Ostrów - Niewierszyn - Władysławów - Szarbsko - Dąbrówka - Stara - Stara Kolonia - Wolica - Diabla Góra - Brzezie - Wacławów - Skotniki.
Korytem rzeki Pilicy prowadzi szlak wodny. W miejscowościach Skotniki i Ostrów znajdują się przystanie kajakowe.
Gospodarstwa agroturystyczne na terenie gminy Aleksandrów znajdują się w miejscowościach: Dąbrówka, Skotniki, Stara. Miejsca noclegowe oferuje również:

- ośrodek fundacji Art Of Living Polska w Tarasce - Centrum Promocji Zdrowia,
- Zabrodzin - Słoneczna Osada w Sieczce,
- Dom Rekolekcyjny w Dąbrówce.

Bazę gastronomiczną w gminie tworzą restauracje i bary oraz stołówki w ośrodkach i gospodarstwach agroturystycznych.

Aktywność społeczna

Aktywność mieszkańców gminy może przejawiać się nie tylko w sferze gospodarczej, ale innych działań społecznych, udziału w wyborach, aktywizowaniu środowiska lokalnego.
W gminie działa wiele stowarzyszeń, których działania skierowane są na pogłębienie integracji społecznej, rozwój potencjału kulturowego gminy, rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych oraz budowanie tożsamości kulturowej regionu.
Aktywną działalność prowadzą także Koła Gospodyń Wiejskich.
Gmina Aleksandrów jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie "Dolina Pilicy", które działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich gmin. Aleksandrów, Inowłódz, Lubochnia, Mniszków, Opoczno, Przedbórz, Sławno, Sulejów, Tomaszów Mazowiecki i Wolbórz. LGD stara się o dofinansowanie zadań lokalnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach działań: różnicowania w kierunku działalności nierolniczej, tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, odnowy i rozwoju wsi oraz tzw. "małych projektów". LGD "Dolina Pilicy" podejmuje działania na rzecz:

- ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego,
- budowania i kształtowania świadomości społecznej oraz społeczeństwa obywatelskiego,
- propagowania wiedzy o Unii Europejskiej oraz możliwościach związanych z korzystaniem ze środków unijnych,
- budowania potencjału społeczeństwa obywatelskiego.

2.3. Problemy społeczne

Gmina Aleksandrów zabezpiecza podstawowe potrzeby społeczne mieszkańców. Na jej terenie działają placówki oświatowe do szczebla gimnazjalnego, podstawowa opieka medyczna, instytucje społeczne (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury, jednostki ochotniczych straży pożarnych).
Gmina przeżywa problemy podobne do wielu gmin wiejskich w regionie, czy nawet kraju. Szczególnie niekorzystny wpływ na funkcjonowanie i rozwój gminy ma niskie tempo rozwoju gospodarczego, który bezpośrednio odbija się na poziomie życia rodziny.
Ważnymi wskaźnikami kondycji społeczeństwa gminy są: demografia, wykształcenie mieszkańców, aktywność zawodowa (w tym skala bezrobocia) i społeczna.

Kondycja społeczeństwa

W gminie obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności, spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym oraz zmiennym saldem migracji. Głównym problemem demograficznych jest starzenie się społeczeństwa - zwieszająca się dysproporcja pomiędzy osobami w wieku przedprodukcyjnym a poprodukcyjnym. Prognozy demograficzne dla regionu wykazują dalszy spadek liczby ludności.
Wykształcenie ludności gminy kształtuje sie na poziomach:

- ok. 41% mieszańców posiada wykształcenie podstawowe ukończone,
- 17% - zasadnicze zawodowe,
- 22% średnie,
- 2 % wyższe.

Na terenie gminy ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2014 korzystało 227 rodzin tj. 793 osób. Najwięcej świadczeń przyznawanych jest z powodu ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwa, długotrwałej choroby oraz niepełnosprawności.

Ok. 50% ludności gminy to osoby aktywne zawodowo (Narodowy Spis Ludności 2010).

Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny, w tym znaczny udział ma rolnictwo. W rejestrze REGON zarejestrowane są ogółem 182 podmioty gospodarcze prowadzące działalność, z czego niemal 94% to podmioty reprezentujące sektor prywatny. W sektorze prywatnym przeważają znacząco osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek - 83 %.

Tabela 7. Pracujący według innego podziału niż PKD w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS 2010-2014)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	159	172	168	219	208
Mężczyźni	59	69	70	107	99
Kobiety	100	103	98	112	109

W gminie Aleksandrów zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Piotrkowie Trybunalskim w roku 2014 było 165 osób, co stanowiło 6,2% ludności w wieku produkcyjnym. Udział osób bezrobotnych z terenu gminy w ogóle mieszkańców powiatu zarejestrowanych w PUP w Piotrkowie Trybunalskim wynosił 5,2%.

PUP w Piotrkowie Trybunalskim świadczy pomoc dla bezrobotnych w postaci: prac interwencyjnych, robót publicznych, stażu, szkolenia i dotacji.

Tabela 8. Poziom bezrobocia w latach 2010-2014 na terenie gminy Aleksandrów (Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	176	206	234	193	165
Stopa bezrobocia (%)	6,8	7,9	8,9	7,3	6,2
w tym:					
Kobiety	91	106	123	95	79
Z prawem do zasiłku	21	39	25	24	22
Do 25 roku życia	55	69	77	57	44
Długotrwale bezrobotni	67	88	126	112	89
Powyżej 50 roku życia	20	33	36	37	30
Niepełnosprawni	4	14	10	10	6

Stopa bezrobocia wynika z relatywnie wysokiego odsetka pracujących w sektorze rolniczym i nie daje pełnych informacji o skali zjawiska. Zgodnie z obowiązującymi zasadami rejestracji bezrobotnych, osoby będące właścicielami lub posiadaczami nieruchomości rolnej powyżej 2ha przeliczeniowych nie są ujęte w ewidencji osób bezrobotnych, nawet w przypadku, gdy nie wykonują żadnej pracy. Wpływa to na skalę zjawiska bezrobocia ukrytego.

Wykres 7. Poziom bezrobocia w gminach powiatu piotrkowskiego w roku 2014 (Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim)

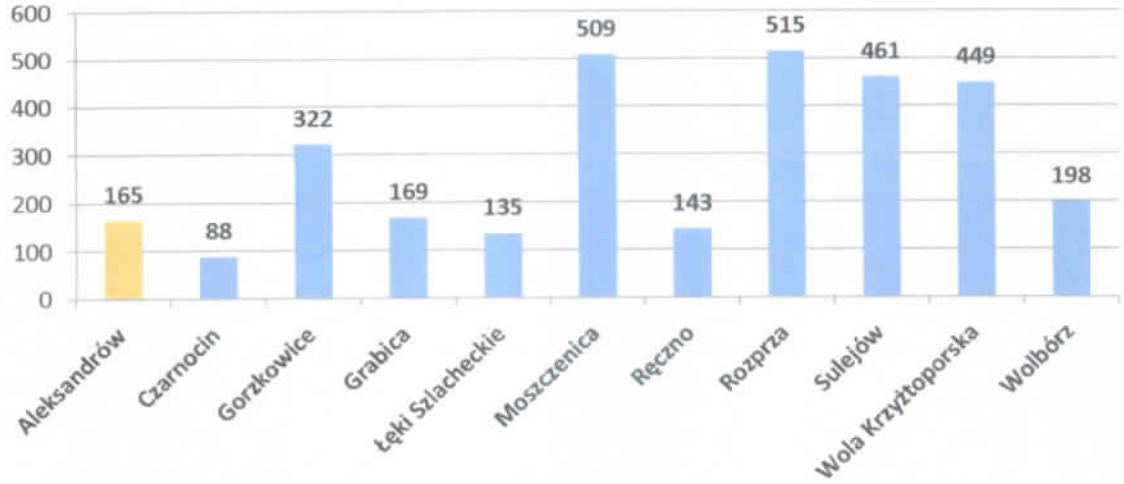

Wiele różnych przyczyn powoduje coraz większe rozwarstwienie społeczeństwa oraz wzrost liczby rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Gmina ma do zaoferowania mieszkańcom różnego rodzaju pomoc finansową poprzez działający Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz pomoc instytucjonalną (opieka zdrowotna, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Środowiskowy Dom Samopomocy) oraz inne instytucje, organizacje i stowarzyszenia działające lub współpracujące z gminą.

Gospodarstwa domowe i źródła ich utrzymania

W Gminie Aleksandrów funkcjonuje ponad 1 570 gospodarstw domowych (według danych Narodowego Spisu Powszechnego, 2010). W przeważającej części są to gospodarstwa jednorodzinne, które stanowią ok. 70 % liczby gospodarstw ogółem, natomiast gospodarstwa dwurodzinne stanowią ponad 6 %.

Ocena poziomu życia mieszkańców gminy związana jest z oceną poziomu zaspokojenia ich potrzeb materialnych oraz z jakością życia. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy są niezarobkowe źródła utrzymania, takie jak: renta, emerytura i inne, z którego utrzymuje się niemal 50 % gospodarstw domowych. W dalszej kolejności są to:

- praca w rolnictwie (ok. 36%),
- praca najemna poza rolnictwem (ok 10%),
- praca w sektorze prywatnym (ok 2 %).

Gmina Aleksandrów ma charakter rolniczy, dlatego dla sporej części mieszkańców jest ono źródłem utrzymania. Na terenie gminy jest ok. 980 gospodarstw rolnych, średnia powierzchnia 1 gospodarstwa wynosi 7,47 ha ogółem, w tym użytki rolne - 5,82 ha.

3. Charakterystyka strefy gospodarczej

3.1. Aktywność gospodarcza

Podmioty gospodarki narodowej

Położenie geograficzno-administracyjne gminy, w środkowej części Polski, na szlaku dróg krajowych nr 72 i nr 12, mogą sprzyjać rozwojowi gospodarczemu gminy. W gminie działalność gospodarcza koncentruje się wzdłuż ważnych szlaków komunikacyjnych.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS 2010-2014)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Rejestr REGON ogółem					
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	152	163	154	156	182
Sektor publiczny	9	9	9	10	11
Sektor prywatny	143	154	145	146	171
Sektor prywatny					
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	122	133	122	122	142
Spółki handlowe	4	4	5	5	5
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
Spółdzielnie	1	1	2	2	2
Stowarzyszenie i organizacje społeczne	6	7	7	8	8

Wykres 8. Sektor publiczny i prywatny w gminie Aleksandrów

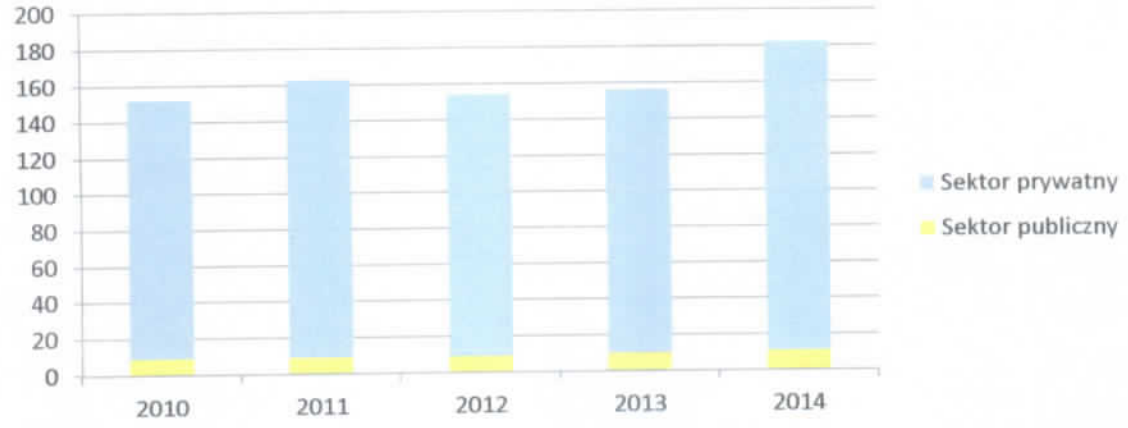

Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny - ogółem w gminie zarejestrowanych jest 182 podmioty - w tym 171 tworzy sektor prywatny (ponad 93%). W sektorze prywatnym przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (83%).

Na terenie gminy Aleksandrów najwięcej podmiotów działa w obszarze handlu hurtowego i detalicznego (29 % ogółu zarejestrowanych podmiotów) oraz budownictwa (18 %).

Tabela 10. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w gminie Aleksandrów wg sekcji PKD w latach 2009-2013 (GUS, 2009-2013)

Sektor gospodarki:	2010	2011	2012	2013	2014
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	18	17	18	18
górnictwo i wydobywanie	2	2	2	2	2
przetwórstwo przemysłowe	22	21	19	17	21
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę	42	4	4	4	4
budownictwo	23	25	25	27	33
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	48	51	50	49	53
transport i gospodarka magazynowa	3	3	3	4	5
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2	2	2	2	2
informacja i komunikacja	2	2	-	-	1
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	3	-	-	
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7	6	4	6	9
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca		2	3	1	2
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	6	6	6	6	6
edukacja	4	5	6	6	7
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	2	2	2	4
działalność związana z kulturą, rozrywką, rekreacją	4	3	2	4	4
pozostała działalność usługowa; gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	7	8	9	8	11
OGÓŁEM	152	163	154	156	182

W roku 2014 zarejestrowano w gminie 26 nowych podmiotów gospodarczych prywatnych, natomiast wyrejestrowanych zostało 6 podmiotów (GUS, 2014).
Głównym zajęciem mieszkańców gminy jest praca w rolnictwie, instytucjach obsługi ludności, w tym służbie zdrowia i szkolnictwie oraz w przedsiębiorstwach prywatnych usługowych, a zwłaszcza w handlu i budownictwie.

3.2. Przemysł, produkcja i handel

W gminie Aleksandrów wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą zdecydowanie przeważają małe podmioty (np. jednoosobowe lub rodzinne) zajmujące się głównie handlem i usługami. Są to najczęściej sklepy i hurtownie (spożywcze, materiałów budowlanych itp.), a także drobne zakłady produkcyjno-usługowe, jak warsztaty samochodowe, szwalnie, usługi remontowo budowlane, itp. Średnich przedsiębiorstw, zakładów przemysłowych, jest niewiele. Na terenie gminy nie ma dużego przemysłu.
Do największych prywatnych pracodawców działających na terenie gminy należy zaliczyć następujące firmy:

- Urszula Lena Grabowska BiG Spółka Cywilna - Skotniki, branża produkcyjno-usługowa, realizacja projektów budowlanych,
- Zakład Chemiczny WABA WiB Jęcek Dąbrowa nad Czarną, branża produkcyjna, produkcja wody demineralizowanej i elektrolitów siarkowych,
- Zakład produkcji drzewnej POLTRAK, Skotniki,

- Tartak Zofia Paras, Skotniki.

Podmiotem z otocznia biznesu jest instytucja finansowa: Bank Spółdzielczy Ziemi Piotrkowskiej oddział w Aleksandrowie.

3.3. Rolnictwo i leśnictwo

Działalność rolnicza

Gmina Aleksandrów jest gmina rolniczą, ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa kształtują się dzięki rzeźbie terenu i łagodnemu klimatowi, natomiast przeszkodę stanowią: słaba jakoś ziemi oraz rozległe tereny leśne.
Duze kompleksy najlepszych gleb w gminie (III i IV klasa bonitacyjna) występują w rejonie miejscowości: Niewierszyn, Kotuszów, Włodzimierzów, Rożenek, Aleksandrów i Siucice. Na pozostałym obszarze występują zróżnicowane warunki glebowe z przewagą gleb o niskiej wartości bonitacyjnej, z najsłabszymi glebami w południowej części gminy.

Tabela 11. Użytki rolne według kierunków wykorzystania (w ha) na terenie gminy Aleksandrów w roku 2014 (GUS, 2014)

Kierunek wykorzystanie użytków rolnych	Powierzchnia w ha
Grunty rolne	7 424
Sady	106
Łąki trwałe	619
Pastwiska trwałe	494
Grunty rolne zabudowane	216
Grunty pod rowami	80
Ogółem użytki rolne	8 939

Tabela 12. Użytkowanie gruntów (w ha) w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Aleksandrów według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (GUS 2010)

Powierzchnia	Gospodarstwa rolne ogółem (ha)
grunty ogółem	7 351,09
użytki rolne ogółem	5 728,35
użytki rolne w dobrej kulturze	5 276,57
pod zasiewami	4 102,64
grunty ugorowane	141,71
uprawy trwałe	45,43
sady	45,43
ogrody przydomowe	38,25
łąki trwałe	812,30
pastwiska trwałe	136,24
pozostałe użytki rolne	451,78
lasy i grunty leśne	1 247,04
pozostałe grunty	375,70

W gminie Aleksandrów przeważają gleby bielicoziemne (bielicowe, bielice, rdzawe), a w mniejszym stopniu występują bruntatnoziemne (brunatne właściwe, płowe). W sąsiedztwie cieków wodnych występują gleby napływowe aluwialne oraz hydrogeniczne (bagienne i pobagienne). Pod względem przydatności rolniczej gleby gminy w największym stopniu należą do kompleksów: leśnego, żytniego i zbożowo - pastewnego. Gleby gminy Aleksandrów należą do jednych ze słabszych w rejonie piotrkowskim.

Ogółem na terenie gminy są 984 gospodarstwa rolne o łącznej powierzchni 7 351,09 ha. Najwięcej jest gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha (stanowią one ponad 49 % gospodarstw w gminie), natomiast najmniej jest gospodarstw powyżej 15 ha (ok 6 %).

Tabela 13. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Aleksandrów (GUS, Powszechny Spis Rolny, 2010)

Wielkość gospodarstwa	Liczba gospodarstw (szt.)	Powierzchnia gospodarstw (ha)
do 1 ha włącznie	112	144,68
1-5 ha	474	1 720,00
5-10 ha	282	2 497,85
10-15 ha	106	1 556,71
15 ha i powyżej	60	1 431,85
Ogółem	**984**	**7 351,09**

Uprawy zbożowe w gminie zajmują 3 558,18 ha, czyli ok. 48 % powierzchni produkcyjnej gruntów rolnych. Przeważa produkcja zbóż: żyta, pszenicy, owsa, jęczmienia. Ponadto uprawia się ziemniaki - 115,90 ha oraz rośliny przemysłowe 122,81 ha i rzepak - 121,32 ha.
Dla rolnictwa w gminie znaczenie ma również hodowla zwierząt gospodarskich. W ogółem 582 gospodarstwach pogłowie sztuk dużych wynosi 2 973 sztuk. Bydło i trzoda chlewna hodowana jest w 410 gospodarstwach w ilości (dane z roku 2010):

- 2 111 sztuk bydła, w tym 1 172 krów,
- 3 713 sztuk trzody chlewnej (w tym: 3 420 loch),
- 88 koni,
- 14 977 sztuk drobiu (11 679 kur).

W gminie ziemie orne są wapnowane, zużywa się średnio 10,6 kg nawozów wapniowych na 1 ha użytków rolnych. Oprócz czynników naturalnych wpływ na degradację gleb mają czynniki antropogeniczne, jak np.: stosowanie nawozów szczególnie azotowych (57,1 kg na 1 ha użytków) i potasowych (7,6 kg), fosforowych (7,6 kg). Ponadto ważnym elementem jest zanieczyszczenie powietrza (zwłaszcza związkami siarki i azotu w postaci kwaśnych opadów mokrych lub suchych). Na 1 ha użytków rolnych w gminie zużywa sie ponadto 72,2 kg nawozów mineralnych.
Od 1 maja 2004 r. rolnicy korzystają ze wsparcia finansowego produkcji rolnej, inwestycji w rolnictwie, w przetwórstwie rolno-spożywczym oraz rozwoju obszarów wiejskich poprzez środki wypłacane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Gospodarka leśna

Lasy na terenie gminy Aleksandrów są we władaniu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi poprzez Nadleśnictwo Opoczno, Przedbórz i Smardzewice. Lasy niepaństwowe nadzorowane są przez nadleśnictwa na zasadzie umów.

Tabela 14. Powierzchnia gruntów leśnych i lasów (w ha) w gminie Aleksandrów pod względem własności w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
		Grunty leśne			
ogółem grunty leśne	4 874,2	49 20,2	4 925,7	4 926,63	4 944,74
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa (w zarządzie Lasów Państwowych)	3 147,5 (3 094,5)	3 147,5 (3 094,5)	3 146,0 (3 095,0)	3 144,93 (3 194,93)	3 146,04 (3 095,04)
grunty leśne prywatne	1 708,0	1 754,0	1 761,0	1 763,0	1 780,00

	Lasy				
ogółem lasy	4 805,0	4 850,5	4 856,1	4 857,03	4 875,24
lasy publiczne Skarbu Państwa (w zarządzie Lasów Państwowych)	3078,3 (3025,3)	3078,3 (3025,3)	3076,9 (3025,9)	3075,78 (3025,7)8	3 076,99 (3 025,99)
lasy leśne prywatne	-brak danych	1753,5	1760,5	1762,55	1 779,55

Kompleksy leśne ciągną się wzdłuż rzeki Pilicy stanowiący kompleks Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Większe kompleksy leśne znajdują się w pobliżu miejscowości: Brzezie, Wolica, Taraska, Borowiec (Poręba). Powierzchnia gruntów leśnych w roku 2014 wynosiła 4 944,74 ha, powierzchnia lasów 4 875,24 ha, lesistość - 33,8 %.

Gospodarka leśna nie odgrywa istotnej roli w gospodarce gminy. Drewno pozyskuje się z lasów prywatnych, są to ilości do ok 970 m^3 grubizny. Odnowa zalesień odbywa się również w lasach prywatnych w ilości od 27 do 44 ha rocznie.

Tabela 15. Pozyskiwanie drewna i odnowa zalesień w lasach w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Pozyskiwanie drewna (grubizny) w m^3	466	971	850	832	1 247
Odnowienia i zalesienia w ha	44,0	29,6	33,1	27,6	20,7

Gospodarka leśna polega m.in. na wykonywaniu trzebieży wczesnej i późnej oraz wycinki sanitarnej.

4. Charakterystyka infrastruktury technicznej

4.1. Infrastruktura komunikacyjna

Oś komunikacyjną gminy stanowią drogi powiatowe. Przebiegająca przez gminę droga krajowa nr 74 umożliwia połączenia regionalne, podobnie jak leżąca przy samej granicy gminy droga krajowa nr 12.

Tabela 16. Sieć komunikacyjna w gminie Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Numer drogi	Nazwa drogi	Długość drogi w gminie (km)
Drogi krajowe		
74	Wieluń - Piotrków Trybunalski - Kielce - Zamość - Zosin	2,45
Drogi powiatowe		
1502E	Sulejów - Kawęczyn - Krasik	15,51
1503E	Rożenek - Siucice	4,41
1504E	Stara - Skórkowice - Żarnów	4,78
3908E	Skotniki - Czermno	1,73
3118E	Prymusowa Wola - Paradyż - Skórkowice - Reczków	3,73
3921E	Przedbórz - Skotniki - Jaksonek - Radonia - Błogie Szlacheckie	20,55
Drogi gminne		
110001E	Jaksonek - Kotuszów - od drogi krajowej w miejscowości Jaksonek do drogi gminnej Dabrowa nad Czarną - Wójcin	1,8
3050501	Dąbrowa Nad Czarną od drogi powiatowej w miejscowości Dąbrowa nad Czarną	1,1
110001E	Kotuszów - Borowiec - Kalinków - Kamocka Wola od drogi gminnej w miejscowości Kotuszów do drogi powiatowej w miejscowości Kamocka Wola	5,49
110003E	Ostrów - Dębowa Góra Kolonia od drogi powiatowej w miejscowości Dębowa Góra do drogi powiatowej w miejscowości Ostrów.	
110004E	Dębowa Góra - Rożenek - od drogi powiatowej w miejscowości Dębowa Góra do drogi powiatowej w miejscowości Rożenek	4,5
110005E	Dąbrówka - Szarbsko - Niewierszyn - od drogi powiatowej w miejscowości Dąbrówka do drogi powiatowej w miejscowości Niewierszyn	4,5
110006E	Aleksandrów - Janikowice 0 od drogi powiatowej w miejscowości Aleksandrów do drogi gminnej nr 5050508	2,6
110007E	Marianów - Justynów - Siucice Kolonia - od drogi powiatowej do drogi powiatowej w miejscowości Siucice Kolonia Marianów - Siucice - od drogi gminnej w miejscowości Marianów do drogi powiatowej w miejscowości Siucice	5,9
110008E	Wólka Skotnicka - od drogi powiatowej do Wólki	1,1
110009E	Reczków Nowy - Wacławów - od drogi powiatowej w miejscowości Reczków Nowy do drogi gminnej w miejscowości Wacławów	4,0
110002E	Dąbrowa Nad Czarną od drogi powiatowej w miejscowości Dąbrowa Nad Czarną do drogi powiatowej w miejscowości Taraska	3,9
3050502	Skotniki - Józefów Nowy	1,7

DP1506E	Dąbrowa Nad Czarną - Wójcin od drogi powiatowej w miejscowości Dąbrowa Nad Czarną do drogi krajowej w miejscowości Wójcin	3,1
1505/E/1	Skotniki - Ruszenice od drogi powiatowej w miejscowości Skotniki do drogi powiatowej w miejscowości Ruszenice	6,515

W gminie jest ogółem 50,71 km dróg powiatowych oraz 46,20 km dróg gminnych, w tym: 28,95 o nawierzchni ulepszonej i 17,25 km o nawierzchni nieulepszonej.
Powyższą sieć dróg publicznych uzupełniają pozostałe drogi wewnętrzne poszczególnych miejscowości. W gminie nie ma sieci kolejowej.

4.2. Infrastruktura sieciowa

Gospodarka wodno-kanalizacyjna

Długość sieci wodociągowej (na koniec 2014 r.) w gminie wynosi 121,52 km, do sieci przyłączonych jest 1 720 gospodarstw. Z sieci wodociągowej korzysta 88,4 % mieszkańców gminy.
Podstawą systemu wodociągowania gminy są studnie głębinowe:

- ujęcie wody (hydrofornia) Aleksandrów - wydajność 60,00 m^3/dobę
- ujęcie wody Ciechomin wydajność 25,00 m^3/dobę
- ujęcie wody (hydrofornia) Jaksonek wydajność 40,00 m^3/dobę
- ujęcia wody Kotuszów, Niewierszyn, Siucice, Skotniki, Reczków Nowy.

Tabela 17. Stan sieci wodociągowej i zużycie wody w latach 2010-2014 w gminie Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie, GUS, 2010-2014)

Wyszczególnienie	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Długość sieci wodociągowej*	km	120,42	120,42	120,42	121,52	121,52
Liczba gospodarstw przyłączonych do sieci*	szt.	1 506	1 640	1 665	1 701	1 720
Eksploatacja sieci wodociągowej – gospodarstwa domowe**	dm^3	171,0	153,6	165,5	163,6	158,3
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca**	m^3	38,5	34,7	37,6	37,2	36,2

* Urząd Gminy w Aleksandrowie
** Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych

Na terenie gminy nie ma sieci kanalizacji sanitarnej oraz nie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków komunalnych. Mieszkańcy korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków w liczbie 267 sztuk (na koniec 2014 r.) oraz z bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne w liczbie 726 sztuk. Nieczystości ciekłe są wywożone do oczyszczalni poza terenem gminy przez firmy zewnętrzne, na indywidualne zgłoszenie mieszkańców.

Energia elektryczna

Gmina Aleksandrów jest w pełni zelektryfikowana. Energia elektryczna dostarczana jest na teren gminy magistralnymi napowietrznymi liniami 15 kV, wyprowadzonymi ze stacji 110/15kV „Myślibórz" na terenie gminy Żarnów oraz ze stacji 110/15 kV „Sulejów" zlokalizowanej w Sulejowie. Dla dostarczenia energii i mocy elektrycznej dla poszczególnych odbiorców służy terenowa sieć elektroenergetyczna 15 kV z lokalnymi stacjami transformatorowymi oraz linie NN.
W gminie funkcjonują cztery małe elektrownie wodne w miejscowościach: Siucice Kolonia, Rożenek i dwa obiekty w Dąbrowie nad Czarną.

Sieć gazowa

Przez teren gminy przebiega fragment sieci gazowej w postaci gazociągu wysokoprężnego magistralnego relacji Piotrków Trybunalski - Końskie. Długość sieci przesyłowej na terenie gminy wynosi 6,490 km.
Mieszkańcy gminy korzystają z gazu propan-butan w 11-kg butlach. Jest to forma bardzo rozpowszechniona, ze względu na dostępność punktów wymiany – minimum jeden punkt znajduje w każdej miejscowości.

Ciepłownictwo

Źródłem energii do ogrzewania pomieszczeń są paleniska piecowe, głównym czynnikiem grzewczym jest węgiel oraz inne produkty węglopochodne, bardzo rzadko olej opałowy. Stosunkowo duży jest również udział opalania kotłowni lokalnych (w gospodarstwach domowych) biomasą, najczęściej resztkami z rolnictwa.
W budynkach mieszkalnych są instalacje centralnego ogrzewania, do celów kulinarnych wykorzystywane są paleniska kuchenne, kuchnie na propon-butan, kuchnie elektryczne, a do podgrzania wody uzupełniająco termy elektryczne.
Niski stopień koncentracji zabudowy nie sprzyja rozwojowi sieci ciepłowniczej.
Większe urządzenie energetyczne spalania paliw działają w kotłowniach w budynkach użyteczności publicznej. W niektórych obiektach przeprowadzono modernizację urządzeń grzewczych poprzez wprowadzenie nowocześniejszych, bardziej ekologicznych pieców oraz wprowadzeniu oleju opałowego jako czynnika grzewczego.

Tabela 18. Kotłownie w budynkach użyteczności publicznej w gminie Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Budynek	Rodzaj paliwa w kotłowni
Urząd Gminy w Aleksandrowie	olej opałowy
Szkoła Podstawowa w Aleksandrowie	olej opałowy
Szkoła Podstawowa w Skotnikach	olej opałowy
Szkoła Podstawowa w Dąbrowie nad Czarną i Publiczne Gimnazjum	jeden kocioł na pellet i jeden kocioł na olej opałowy
Środowiskowy Dom Samopomocy w Dąbrówce	pellet

Telekomunikacja i Internet

Przez teren gminy przebiega trasa kabla telekomunikacyjnego (światłowód) Błogie Szlacheckie - Skotniki oraz trasa kabla telekomunikacyjnego (światłowód) Skotniki - Przedbórz.
Przekaźnik wszystkich operatorów sieci komórkowych znajduje się w miejscowości Sieczka.
Stopień telefonizacji na obszarze gminy Aleksandrów jest dobry.
Usługi internetowe dostarczane są siecią kablową, na bazie telefonii stacjonarnej i telewizji kablowej oraz bezprzewodowo.

4.3. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami komunalnymi

Nowe przepisy nakładają na gminę obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu. Taki system gospodarowania odpadami komunalnymi zaczął funkcjonować w gminie od 1 lipca 2013 roku.
Odbiorcą odpadów komunalnych z terenu gminy jest firma EKOM z siedzibą w Nowinach. Firma ta wyposażyła mieszkańców w pojemniki plastikowe na odpady zmieszane o pojemnościach 120 l i 240 l oraz w worki na frakcje selektywnie zbierane o pojemności 120 l. System zbiórki odpadów komunalnych w gminie opiera się na zbiórce odpadów niesegregowanych (zmieszanych) oraz segregowanych, w podziale na:

- papier, tekturę, opakowania wielomateriałowe, tworzywa sztuczne,
- szkło, szkło bezbarwne i kolorowe.

Odpady zmieszane i segregowane są odbierane co 4 tygodnie i przekazywane do określonych instalacji.

Tabela 19. Odpady zbierane w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Rodzaj	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem	Mg	489,5	526,0	663,4	418,2	657,5
Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie	Mg	48,2	54,3	49,5	72,1	167,3
Liczba gospodarstw objętych selektywną zbiórką odpadów	szt.	980	1 010	1 029	1 405	1 340
Wytworzone osady ściekowe	m^3	128,5	142,6	148,5	1939	603,5

Wykres 9. Ilość odpadów w Mg zebranych na terenie gminy Aleksandrów w latach 2010-2014

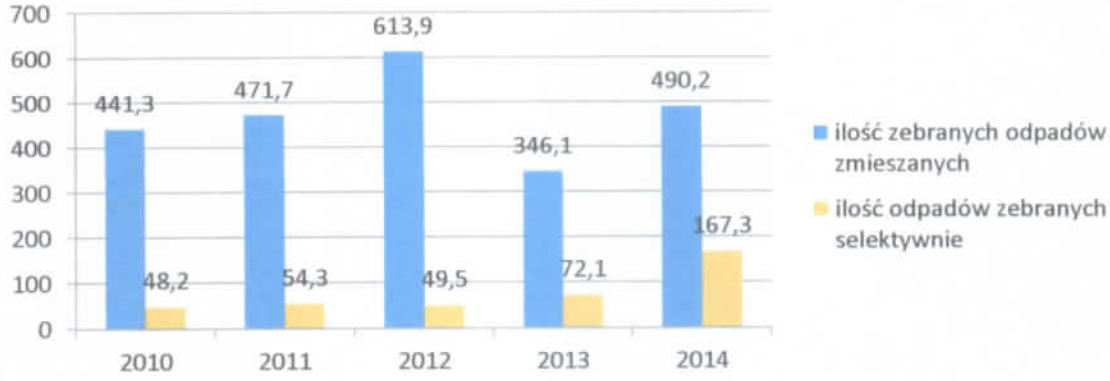

Mieszkańcy mogą dostarczać odpady komunalne, takie jak: przeterminowane leki, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, chemikalia, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony i materiały rozbiórkowe oraz szkło bezbarwne i kolorowe do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Aleksandrowie.
Gmina Aleksandrów, według „Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego 2012" należy do regionu III gospodarowania odpadami, dla którego główną instalacją (Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych tzw. RIPOK) jest składowisko w Pukininie na terenie gminy Rawa Mazowiecka. Składowisko to, jako spółka Zakład Gospodarki Odpadami AQUARIUM Sp. z.o.o. posiada pozwolenie zintegrowane na odbiór odpadów oraz zgodnie z Uchwałą XXXV/687/2013 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 kwietnia 2013 roku. Posiada ono instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (MBP) oraz składowisko odpadów. Ponadto druga spółka – Zakład Gospodarki Odpadami Pukinin – uruchomiła w 2013 roku składowisko odpadów niebezpiecznych, w tym azbestu.

Tabela 20. Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w regionie III (Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego 2012)

Rodzaj regionalnej instalacji	Funkcjonujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK)	Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionów w przypadku gdy regionalna instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn
Instalacja do mechaniczno- biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenia ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	Pukinin, gm. Rawa Mazowiecka	Julków gm. Skierniewice
		Tomaszów Mazowiecki ul. Piaskowa 122
	Płoszów, gm. Radomsko	Piotrków Trybunalski ul. 1-go Maja 25
		Piotrków Trybunalski ul. Wolska
		Sulejów ul. Psarskiego 3
		Lubochnia Górki 68/74

Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktów o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych lub materiału po procesie kompostowania lub fermentacji dopuszczonego do odzysku w procesie R10, spełniającego wymagania określone w przepisach wydanych na podstawie art. 30 ust. 7 ustawy o odpadach	Płoszów, gm. Radomsko	Różanna, gm. Opoczno
instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów	Lubochnia Górki 68/74	Brzeziny, ul. Łódzka Koluszki Pukinin gm. Rawa Mazowiecka Rzgów ul. Ogrodowa 115 Kruszów gm. Tuszyn Moszczenica ul. Cegielniana Różanna gm. Opoczno Kąsie gm. Kamieńsk Płoszów gm. Radomsko Sławno Kolonia gm. Sławno

5. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

5.1. Podstawowe cechy środowiska przyrodniczego gminy Aleksandrów

Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia i geologia

Gmina Aleksandrów, zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym J. Kondrackiego, leży na terenie prowincji Wzniesień Południowomazowieckich, w podprowincji Równina Piotrkowska.

Ukształtowanie terenu gminy jest dość zróżnicowane, ze względu na przecięcie obszaru przez dwie doliny dużych rzek, tj. Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Najbardziej urozmaicona jest rzeźba terenu środkowego oraz środkowo - zachodniego obszaru gminy w rejonie miejscowości: Dąbrówka, Wólka Skotnicka, Skotniki. Teren lekko opada ku północy, która to część jest bardziej monotonna pod względem ukształtowania.

Najwyższy punkt gminy wynosi 255,3 m n.p.m. i jest zlokalizowany na wschód od wsi Dąbrówka. Punkt najniższy znajduje się w północno - zachodniej części gminy w dolinie rzeki Pilicy i wynosi około 168 m n.p.m.

Gleby, występujące na terenie gminy, są w większości pochodzenia mineralnego: gleby bielicoziemne (bielicowe, bielice, rdzawe), w mniejszym stopniu - bruntatnoziemne (brunatne właściwe, płowe). W sąsiedztwie cieków wodnych są też gleby napływowe aluwialne (m.in. mady rzeczne) oraz hydrogeniczne (bagienne i pobagienne).

Warunki klimatyczne

Według podziału Polski na dzielnice rolniczo-klimatyczne gmina Aleksandrów położona jest w centrum przejściowego i zmiennego klimatu w tzw. łódzkiej dzielnicy klimatycznej, która charakteryzuje się dużą zmiennością pogody oraz zróżnicowanymi warunkami meteorologicznymi w poszczególnych latach. Zaznaczają się tu wpływy zarówno mas powietrza polarno-kontynentalnego jak i polarno morskiego. Przeważają wiatry zachodnie i południowo – zachodnie, z niewielkim zróżnicowaniem w zależności od pór roku.

Warunki topoklimatyczne charakterystyczne dla subregionu łódzkiego:

- średnia temperatura stycznia: -3,3^{0}C,
- średnia temperatura lipca: +17,9^{0}C,
- średnioroczna temperatura: +8,5^{0}C,
- średni czas trwania zimy: 80 dni,
- średni czas trwania lata: 85 90 dni,
- średnia roczna suma opadów: 600 650 mm,
- długość okresu wegetacyjnego tj. okresu z temperaturą powyżej 5^{0}C trwa 210 dni,
- średnia prędkość wiatru – 3,4m/s,
- wiatry napływają głównie z kierunków: zachodniego oraz południowo-zachodniego.

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najchłodniejszym styczeń. Najwyższe parowanie terenowe występuje latem z maksimum w czerwcu i lipcu ok. 77,0mm, najmniejsze zimą z minimum w grudniu i styczniu ok. 9,0mm.

Surowce mineralne

Surowce mineralne występujące na terenie gminy Aleksandrów są genetycznie związane z budowa geologiczną, występują tu złoża naturalnego surowca - piaskowca, które nie posiadają znaczenia przemysłowego.

Tabela 21. Udokumentowane zasoby złóż surowców naturalnych w gminie Aleksandrów (Bilans zasobów kopalin w Polsce stan na 31.12.2013 r.)

Złoże	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tys. Mg)		Wydobycie (tys. Mg)
		bilansowe	przemysłowe	
Wolica II	eksploatowane	97	-	-
Wolica III	zagospodarowane, eksploatowane okresowo	25	-	-
Wolica IV	rozpoznane	313	-	-
Wolica V	rozpoznane	106	-	-
Wolica VI	rozpoznane	225		1

5.2. Hydrologia

Wody podziemne

Gmina Aleksandrów według hydroregionalnego podziału Polski należy do podregionu Małogosko-Sulejowskiego.

Gmina leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 410 - Zbiornik Opoczno (część północna gminy). Jest to zbiornik jurajski (jura górna). Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą tys. 115 m^3/ dobę, średnia głębokość ujęć wynosi do 100 m.

Wody podziemne w obrębie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny występują w utworach górnej jury. Stanowią go uszczelnione i skrasowiałe wapienie i margle, występujące w nich wody należą do kategorii wód szczelinowych i są niezwykle czyste. Głębokość występowania zwierciadła wód pod powierzchnią terenu waha się od kilku do 60 m, lokalnie sięga do 90 m. Wydajność jest zróżnicowana od kilku do 70 m^3/h. Są to wody na ogół o zwierciadle swobodnym, tylko miejscami wykazują ciśnienie dochodzące do 700 kPa.

W rejonie Szarbska występują wody w utworach jury środkowej. Skały tego piętra wykształcone są w postaci zlepieńców z poziomami wodnymi, dlatego są zażelazione i nie nadają się do celów gospodarczych.

Wody poziomu czwartorzędowego związane są przede wszystkim z dolinami rzek: Pilicy i Czarnej Maleńieckiej. Głębokość występowania wód w tych utworach jest zróżnicowana i silnie uzależniona od ukształtowania powierzchni terenu oraz charakteru osadów. W zasięgu poziomu terasy zalewowej wodonoścem są piaski i namuły rzeczne, często torfiaste.

Wody podziemne są głównym źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy.

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Aleksandrów znajduje się w dorzeczu rzeki Wisły. Głównymi rzekami na terenie gminy są Pilica (najdłuższy lewy, dopływ Wisły) i Czarna Maleniecka, która uchodzi do Pilicy w północno - zachodniej części gminy.
W rejonie miejscowości Skotniki (Justynów) przy rzece Pilicy oraz pomiędzy Dąbrową nad Czarną a Dębową Góra przy rzece Czarnej Malenieckiej tworzą się większe rozlewiska, tereny zabagnione i podmokłe. Stosunki wodne na terenie gminy nie uległy znacznym przeobrażeniom ze względu na ochronę przed degradacją czy antropopresją dolin rzecznych.
Prócz rzek o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, na terenie gminy biorą początek liczne cieki, stanowiące dopływy Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Na całej długości obu rzek w gminie występuje zagrożenie podtopieniami.
Odwodnienie terenu odbywa się w kierunku północnym i północno-zachodnim ku Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej.
Na terenie gminy Aleksandrów nie występują większe naturalne zbiorniki wodne. Wszystkie zbiorniki pełnią rolę stawów gospodarczych.
Zagrożeniem dla wód powierzchniowych są: niewłaściwe odprowadzanie ścieków bytowych i ścieków z obiektów prowadzących działalność produkcyjną, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, wycieki ze zbiorników i instalacji technologicznych (np. paliwowych), zanieczyszczenia obszarowe z rolnictwa.

5.3. Przyroda

Tereny leśne

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Aleksandrów w roku 2014 wynosiła 4 944,74 ha, powierzchnia lasów 4 875,24 ha. Lesistość gminy wynosiła 33,8%. W gminie przeważają lasy publiczne należące do Skarbu Państwa, będące w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych - stanowią one ok. 64 % powierzchni terenów leśnych i lasów.
Część kompleksów leśnych w gminie stanowi Sulejowski Park Krajobrazowy, głównie w dolinie rzeki Pilicy.
Rozmieszczenie lasów w gminie jest nierównomierne. Kompleksy leśne ciągną się wzdłuż rzeki Pilicy stanowiący kompleks Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Większe kompleksy leśne znajdują się w pobliżu miejscowości: Brzezie, Wolica, Borowiec (Poręba). Lasy występują również w znacznym rozdrobnieniu tworząc niewielkie enklawy wśród pól uprawnych.
Dominującym gatunkiem w lasach na terenie gminy jest sosna (ok. 89% udziału). Ponadto występują: świerk, jodła, dąb, brzoza i olsza.

Ochrona przyrody

Na terenie gminy Aleksandrów występują elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony wprowadzonymi na podstawie przepisów ogólnych z zakresu ochrony środowiska oraz miejscowych aktów prawnych.

✓	Sulejowski Park Krajobrazowy
✓	Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu
✓	Rezerwat leśno-florystyczny "Jaksonek"
✓	Rezerwat przyrody "Diabla Góra"
✓	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy
✓	Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Czarnej
✓	4 pomniki przyrody
✓	15 użytków ekologicznych

Rysunek 5. Rozmieszczenie obszarów pod ochroną na terenie gminy Aleksandrów (www.gdos.gov.pl)

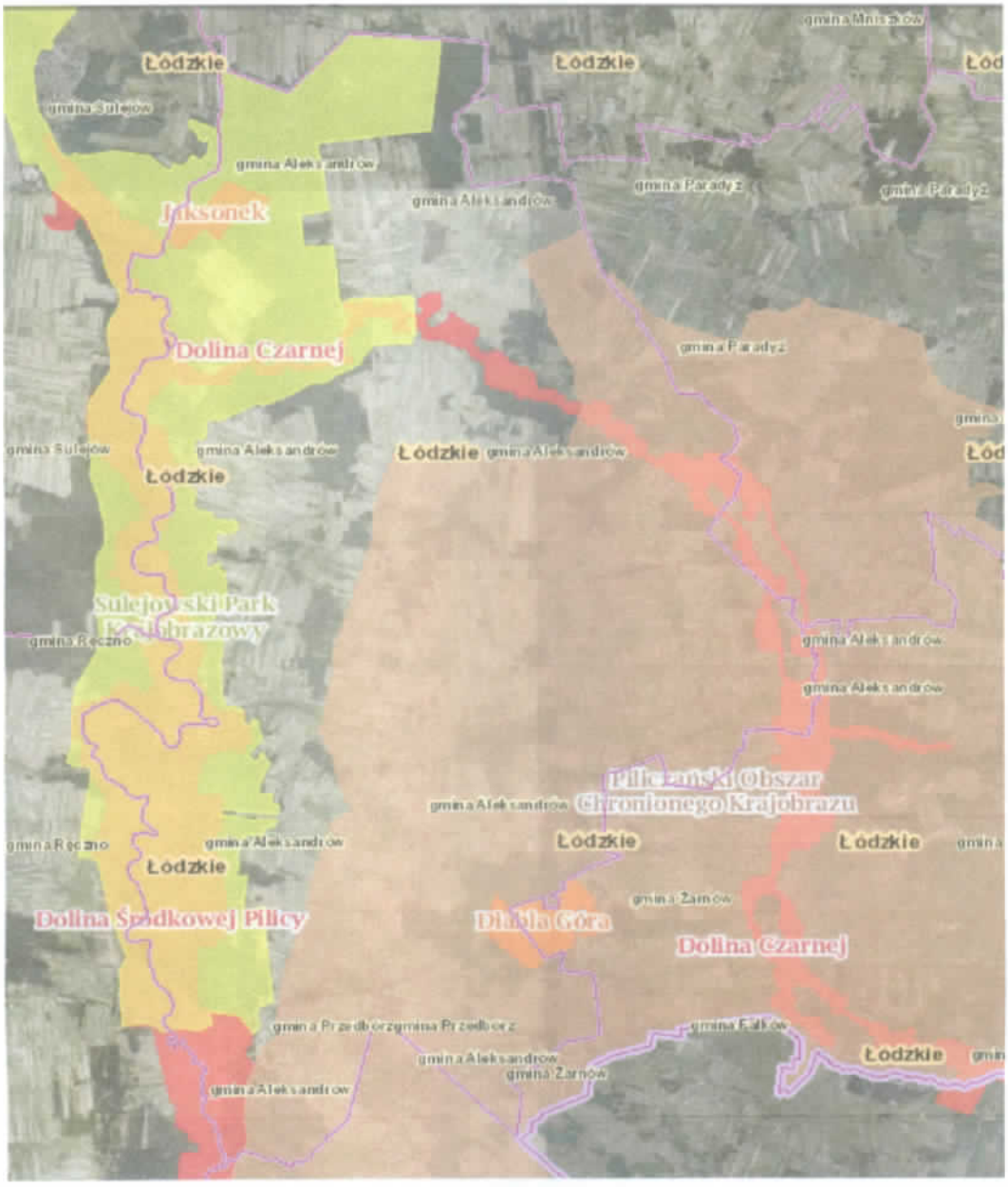

Sulejowski Park Krajobrazowy o całkowitej powierzchni 53 760 ha, w granicach województwa łódzkiego 17 030 ha. Park utworzony został w 21 lipca 1994r. (Rozporządzenie Nr 3/94 Wojewody Piotrkowskiego w sprawie utworzenia Sulejowskiego Parku Krajobrazowego - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 22, poz. 136; podstawa prawna z 3 lipca 2006r. (Rozporządzenie Nr 24/2006 Wojewody Łódzkiego w sprawie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 248, poz. 1910). Park położony jest na terenie powiatu piotrkowskiego (gminy: Ręczno, Aleksandrów, Sulejów oraz częściowo w: mieście Piotrków Trybunalski), na terenie Tomaszowa Mazowieckiego (powiat tomaszowski) i gminy Mniszków (powiat opoczyński). Park położony jest nad środkową Pilicą i charakteryzuje go krajobraz doliny Pilicy. Na terenie Parku wraz z otuliną znajduje się 9 rezerwatów przyrody. Przedmiotem ochrony są jodły pospolite, świerki, buki, klony i jawory. W Parku występują murawy nawapienne - płaszczycie, torfy i łąki o podłożu piaszczysto - torfowym.

Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni całkowitej 46 340 ha, obejmujący tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach. Jest to wartościowy obszar dla zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełniących funkcję korytarzy ekologicznych.

Rezerwat przyrody "Jaksonek" leśno-florystyczny o powierzchni 79,67 ha utworzony w 1984 r. Ochroną rezerwatową objęto fragment zbocza Doliny Pilicy w pobliżu wsi Taraski z naturalnym stanowiskiem występowania reliktu polodowcowego - zimoziołu północnego. W 1990 r. rezerwat został powiększony o fragment dobrze zachowanego płatu dąbrowy świetlistej – ostatniego takiego zbiorowiska w Lesie Jaksońskim. Występują tu również bory sosnowe świeże, bory mieszane i grądy. Na terenie objętym ochroną zachowały się ponad 130-letnie sosny, w których odnotowano w nim stanowiska wielu gatunków chronionych i rzadkich, m.in.: naparstnicy zwyczajnej, lilii złotogłów, orlika pospolitego, pięciornika białego, owsicy spłaszczonej, przytuli okrągłolistnej i groszka czerniejącego.

Rezerwat przyrody "Diabla Góra" rezerwat krajobrazowy i przyrody nieożywionej o powierzchni 161,19 ha, położony na terenie gminy Aleksandrów i Żarnów (powiat opoczyński). Rezerwat obejmuje teren wzniesienia o nazwie Diabla Góra, który jest siedliskiem naturalnych zbiorowisk roślinnych z wychodniami skał piaskowych. Jest również miejscem pamięci narodowej z okresu II wojny światowej.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy (PLH 100008) zajmuje powierzchnię 3 787,4 ha na odcinku Pilicy długości ok. 40 km o wyjątkowych walorach przyrodniczych świadczy naturalny charakter nieuregulowanej rzeki Pilicy i stosunkowo naturalna roślinność. Obszar cechuje różnorodność siedlisk: brzegi rzeki porastają lasy łęgowe i zarośla wierzbowe, w zagłębieniach terenu występują płaty torfowisk, trzcinowisk i turzycowisk, a dalej od koryta większą część pokrywają łąki kośne i pastwiska. Siedliska priorytetowe zajmują ok. połowy obszaru. W "Dolinie Środkowej Pilicy" stwierdzono występowanie licznych gatunków zwierząt cennych dla europejskiej przyrody: wydry, bobra i płazów oraz ryb (koza, minóg strumieniowy, minóg ukraiński i głowacz białopłetwy). Znaczna część ostoi leży w granicach Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Czarnej (PLH260015) - ostoja obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Maleniecklej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Czarna Maleniecka jest największym prawobrzeżnym dopływem Pilicy (ok. 85 km). Obszar źródliskowy w całości pokryty jest lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Tereny wielu miejscach są podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). Strefy źródliskowe Czarnej zajmują największe na opisywanym obszarze śródleśne torfowiska. W środkowym odcinku dominują bory sosnowe. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna).

Tabela 22. Pomniki przyrody na terenie gminy Aleksandrów (RDOŚ, stan na 02.20 2015r.)

Nr RDOŚ	Nazwa	Sposób wprowadzenia	Opis	Obwód na wys. 1,3 m (cm)	Lokalizacja
1261	Dąb szypułkowy	Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177)	Dąb szypułkowy	490	Dąbrowa nad Czarną (Piła)
1262	2 Klony pospolite, Wiąz polny, Lipa drobnolistna, Modrzew europejski	Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj Piotrkowskiego Nr 21, poz. 75)	2 Klony pospolite	325 315	Rożenek
			Wiąz polny	320	
			Lipa drobnolistna	327	
			Modrzew europejski	300	
1263	12 dębów bezszypułkowych	Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177)	dąb bezszypułkowy	420	Taraska
			dąb bezszypułkowy	395	Taraska
			dąb bezszypułkowy	363	Taraska
			dąb bezszypułkowy	340	Taraska
			dąb bezszypułkowy	440	Taraska
			dąb bezszypułkowy	340	Jaksonek
			dąb bezszypułkowy	315	Jaksonek
			dąb bezszypułkowy	263	Jaksonek
			dąb bezszypułkowy	232	Jaksonek
			dąb bezszypułkowy	286	Jaksonek
			dąb bezszypułkowy	244	Jaksonek
1264	Głaz narzutowy		Głaz narzutowy, porośnięty mchem, o wymiarach dł. 280 cm, szer. 210 cm, obwód ok. 740 cm	-	Taraska

Tabela 23. Użytki ekologiczne na terenie gminy Aleksandrów (RDOŚ, stan na 02.20 2015r.)

nr RDOŚ	Nazwa	Obszar w ha	Rozporządzenie wprowadzające	Lokalizacja
168	bagno, zalewisko rzeki Czarnej	0,35		Rozenek, Leśnictwo Rożenek, oddz. 176 b N-ctwo Opoczno, dz. Nr 408
169	bagno	0,3		Taraska, Leśnictwo Taraska, oddz. 189 j N-ctwo Smardzewice, dz. Nr 189
170	bagno	0,46		Taraska, Leśnictwo Taraska, oddz. 193 d N-ctwo Smardzewice, dz. Nr 193
171	bagno	0,63		Taraska, Leśnictwo Taraska, oddz. 194 d N-ctwo Smardzewice, dz. Nr 194
172	bagno	0,39	Rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Skotniki, Leśnictwo Józefów, oddz. 3 l N-ctwo Przedbórz, dz. Nr 998
173	bagno	4,55		Skotniki, Leśnictwo Józefów, oddz. 4 h N-ctwo Przedbórz, dz. Nr 999
174	bagno	3,75		Skotniki, Leśnictwo Józefów, oddz. 6 [illegible] N-ctwo Przedbórz, dz. Nr 1001
175	bagno	0,37		Skotniki, Leśnictwo Józefów, oddz. 19 c N-ctwo Przedbórz, dz. Nr 1015
176	bagno	0,06		Szarbsko, Leśnictwo Józefów, oddz. 502 sx N-ctwo Przedbórz, dz. Nr 663
177	bagno	0,06		Szarbsko, Leśnictwo Józefów, oddz. 502 zx N-ctwo Przedbórz, dz. Nr 663
178	bagno	0,11		Szarbsko, Leśnictwo Józefów, oddz. 502 fy N-ctwo Przedbórz, dz. Nr 658
179	bagno	0,56		Skotniki, Leśnictwo Józefów, oddz. 513 w N-ctwo Przedbórz, dz. Nr 1027
180	bagno	0,14	Rozporządzenie Nr 46/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Skotniki I, Leśnictwo Józefów oddz. 513 n o; N-ctwo Przedbórz dz. Nr 513/6/719
181	bagno	0,23		Skotniki II, Leśnictwo Józefów oddz. 513 t; N-ctwo Przedbórz dz. Nr 513/7/1027
182	łąka	0,47		Skotniki III, Leśnictwo Józefów oddz. 513 z; N-ctwo Przedbórz dz. Nr 513/8/756

Łączna powierzchnia ogólna użytków ekologicznych w gminie wynosi 12,43 ha.

Na terenie gminy znajdują się również zabytkowe parki podworskie (objęte rejestrem zabytków) w miejscowościach: Dębowa Góra, Rozenek, Skotniki, Szarbsko.

Wzdłuż zachodniej granicy gminy ciągnie się główny korytarz ekologiczny Południowo-Centralny Doliny Pilicy Południowy.

6. Zagospodarowanie przestrzenne

6.1. Uwarunkowania zagospodarowania

Obowiązujące w gminie dokumenty zagospodarowanie przestrzennego

Gmina Aleksandrów zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717) posiada opracowane "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego", którego część tekstowa i część graficzna stanowią załącznik nr 1 do uchwały Nr XIII/79/2008 Rady Gminy w Aleksandrowie z dnia 26 marca 2008 r.
Podstawowe ustalenia „Studium..." obejmują kierunki zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy w aspekcie: struktury przestrzennej, przeznaczania terenów pod konkretne funkcje, ochrony środowiska, rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, społecznej, kształtowaniu przestrzeni rolniczej.

Struktura przestrzenna

Struktura przestrzenna gminy jest zróżnicowana, można w niej wyróżnić kilka układów:

- wykształcone układy wsi podstawowych: Dąbrowa nad Czarną, Aleksandrów, Siucice, Skotniki i Wólka Skotnicka,
- południowo rozmieszczoną rolniczą przestrzeń produkcyjną na teoretycznej linii Jaksonek – Dąbrowa nad Czarną – Aleksandrów – Stara – Skotniki,
- południkowo rozmieszczone obszary lasów, łąk i pastwisk.

Zachodnią granice gminy stanowi dolina rzeki Pilicy, która wraz z pradoliną i kompleksami leśnymi prawego brzegu kształtuje znaczny obszar biologicznie czynny.
Miejscowości w gminie rozlokowane są na całym obszarze w miarę równomiernie.

Tabela 24. Struktura użytkowania gruntów (w ha) w gminie Aleksandrów w 2014 r. (GUS, 2014)

Kierunki wykorzystania gruntu	Powierzchnia w ha
Powierzchnia gminy	14 409
Użytki rolne	8 939
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	4 939
Grunty pod wodami	124
Grunty zabudowane i zurbanizowane	340

W zagospodarowaniu przestrzennym gminy uwzględnia się ochronę:

- zachowanego krajobrazu przyrodniczego o dużych walorach użytkowych,
- tradycyjnego krajobrazu rolniczego
- naturalnego krajobrazu historycznego o walorach zabytkowych.

Podstawowe typy terenów ze względu na sposób użytkowania w gminie, to:

- zabudowa (zagrodowa, rezydencjonalne, letniskowa oraz produkcyjno-usługowa),
- zieleni urządzonej,
- lasów, terenów leśnych i obszarów planowanych do zalesienia,
- gruntów rolnych,
- eksploatacji powierzchniowej.

Sołectwa

Jednostkami administracyjnymi w gminie są 32 sołectwa, w skład których wchodzą 74 miejscowości.

Tabela 25. Dane o sołectwach w gminie Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Sołectwo	Jednostki osiedleńcze	Powierzchnia sołectwa (w ha)	Liczba budynków	Liczba ludności na dzień 31.12.2014
Aleksandrów	Aleksandrów Stefanów	451,3839	80	199
Borowiec	Borowiec Poręba	463,9772	49	120
Brzezie	Brzezie Kolonia Brzezie	256,2516	20	44
Ciechomin	Sosnowiec Ciechomin Kukurendy Ciechomińskie	693,5204	101	217
Dabrowa nad Czarną	Dąbrowa nad Czarną Kolonia Dąbrowa	208,6541	114	174
Dąbrówka	Piła Dąbrówka Gawrony Kępina	452,7134	83	179
Dębowa Góra	Dębowa Góra Kukurendy Dębowskie Ruda Papiernia	240,6358	56	111
Dębowa Góra Kolonia	Dębowa Góra Kolonia	329,1841	75	170
Jaksonek	Jaksonek	900,7746	74	184
Janikowice	Janikowice Łąki	343,7653	77	156
Justynów	Justynów Matylców	381,9596	47	56
Kalinków	Kalinków Wiatka Zalesie	379,2457	44	169
Kamocka Wola	Kamocka Wola	188,6272	33	96
Kawęczyn	Kawęczyn	285,9825	29	79
Kotuszów	Kotuszów Stanisławów	549,3365	81	251
Marianów	Marianów	234,0604	47	111
Niewierszyn	Niewierszyn Stary Niewierszyn	498,6736	94	238
Nowy Reczków	Nowy Reczków Ojrzeń Gniewosze	204,9323	80	70
Ostrów	Ostrów	335,2817	64	170
Rożenek	Rożenek	366,5374	39	112
Sieczka	Sieczka Opoczniaki Władysławów	630,6713	69	137
Siucice	Siucice Gaj	328,7184	80	163

Siucice Kolonia	Siucice Kolonia Karczówka	473,7720	54	131
Skotniki	Skotniki Justynów Nowy Józefów Siedliska	1 346,0080	135	292
Stara	Stara Kazimierzów Podchojny Kajetanek	260,3515	58	153
Stara Kolonia	Piaski Stara Kolonia Niwa Wolińska Skrzynki Niwa Woleńska	338,4706	40	65
Szarbsko	Dąbrówka Szarbsko Zygmuntów	654,5143	63	107
Taraska	Taraska Góry	1 108,3235	48	83
Wacławów	Młyn Wacławów	571,7546	24	62
Włodzimierzów	Włodzimierzów Zalesice Praga Karczunek	236,1030	47	112
Wolica	Wolica Stara Wolica	368,9968	36	58
Wólka Skotnicka	Nowa Wolica Wólka Skotnicka	332,7802	45	163

Największe przestrzennie (powyżej 900 ha) są sołectwa: Skotniki, Taraska, Jaksonek, najmniejszym jest sołectwo Nowy Reczków (204 ha). Najwięcej mieszkańców mają sołectwa Kotuszów, Niewierszyn, Ciechomin, Aleksandrów i Jaksonek.

6.2. Zabudowa gminy

Zabudowa i budynki

Na rozmieszczenie terenów zabudowy mieszkalnej i niemieszkalnej na terenie gminy Aleksandrów wpływ miały: sieć hydrograficzna obszaru, układ komunikacyjny, układ terenów leśnych. Rozwój osadnictwa następował w kilku okresach, czego odzwierciedleniem są różne układy przestrzenne poszczególnych wsi. Przeważają sznurowe układy urbanistyczne tzw. ulicówki (wsie rozwijające się, po obu stronach wzdłuż traktów, dróg). Są to miejscowości Aleksandrów, Kalinków, Kotuszów oraz Rozenek – wpisane do gminnej ewidencji konserwatorskiej. Ciekawe rozplanowanie przestrzenne ma miejscowość Kotuszów - typ owalnicy plac w centrum z dwoma stawami. Miejscowości Borowiec i Zygmuntów wykształciły się z przysiółków w osobne wsie. W gminie występują też miejscowości o nieokreślonym (nietypowym) układzie, np.: Dąbrowa nad Czarną, Szarbsko.
W zabudowie gminy wyróżnia się:

- tereny zabudowy zagrodowej mieszkaniowej wraz z zabudową gospodarczą związane z produkcją rolną, z towarzyszącymi usługami, w tym wytwórczości i rzemiosła, usługami agroturystycznymi,
- tereny zabudowy mieszkaniowej rezydencjonalnej zabudowa mieszkalna w formie wolnostojących willi,
- tereny zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej),
- tereny zabudowy produkcyjno - usługowej - obiekty i urządzenia związane z obsługą komunikacji, infrastrukturą techniczną, magazyny, składy itp.

Obiekty infrastruktury społecznej znajdują się w większych miejscowościach w gminie, są to obiekty administracji.

"Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy" nie przewiduje zasadniczych zmian w strukturze przestrzennej gminy. Obszar gminy będzie utrzymany jako sfera produkcji rolniczej. Na terenach rolnych zabudowa mieszkaniowa będzie ograniczona do pasm przy drogach o dominującej zabudowie zagrodowej lub do zabudowy zagrodowej rozproszonej. W innych przypadkach zabudowa kształtować się będzie jako rozszerzenie lub wypełnienie poszczególnych rozplanowań miejscowości.

Mieszkalnictwo

Dla poziomu życia ludności gminy ważne są również wskaźniki mieszkaniowe, tj.: powierzchnia lokalu, wyposażenie w instalacje techniczno-sanitarne, dostęp do infrastruktury technicznej.

Na terenie gminy jest łącznie 1 775 budynków mieszkalnych (w zasobach osób prywatnych), 1 825 mieszkań, o przeciętnej powierzchni ponad 77 m^2.

Tabela 26. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014)

Wyszczególnienie	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Budynki mieszkalne	szt.	1 767	1 762	1 762	1 771	1 775
Zasoby mieszkaniowe						
Mieszkania ogółem	szt.	1 774	1 787	1 819	1 825	brak danych
Izby	szt.	6 666	6 736	6 897	6 954	brak danych
Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem	m^2	134 451	135 927	139 328	140 636	brak danych
Wskaźniki						
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m^2	75,8	76,1	76,7	77,1	brak danych
Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę	m^2	30,3	30,8	31,6	32,0	brak danych
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	-	400,0	405,4	412,1	415,6	brak danych
Wyposażenie mieszkań w instalacje						
Wodociąg	szt.	1 524	1 527	1 556	1 565	brak danych
Ustęp spłukiwany	szt.	1 068	1 081	1 110	1 119	brak danych
Łazienka	szt.	950	963	992	1 001	brak danych
Centralne ogrzewanie	szt.	746	759	788	797	brak danych

W wyposażeniu mieszkań 85,8% posiada wodociąg, 54,8% łazienkę, a 43,7% centralne ogrzewanie.

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w gminie wynosi 77,1 m^2 – w porównaniu średnia wielkość mieszkania w powiecie piotrkowskim wynosi 87, 6 m^2, w województwie łódzkim 66,4 m^2. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w gminie wynosi 32 m^2, w powiecie – 28,2 m^2, a w województwie – 25,4 m^2.

Z okresem wzniesienia budynku mieszkalnego wiąże się zarówno rodzaj stosowanych materiałów budowlanych, stan techniczny budynku oraz przeciętna wielkość powierzchni użytkowej. Ruch budowlany na terenie gminy, biorąc pod uwagę okres 2002-2012, kształtuje się na poziomie ok. 12 mieszkań na rok i dotyczy budynków nowych, jak również po rozbudowie. Nowe mieszkania realizowane są w szczególności w ramach budownictwa indywidualnego i charakteryzują się wyższym standardem zamieszkania.

Jakość i komfort zamieszkania z roku na rok ulega stopniowej poprawie, co wynika w główniej mierze z podwyższania stanu technicznego budynków już istniejących (podczas remontów i termomodernizacji) oraz budowy nowych. Zmiany średniej powierzchni użytkowej mieszkania świadczą o zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych w poszczególnych okresach.

Część II

PLANOWANIE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW

1. Identyfikacja problemów i szans rozwoju gminy Aleksandrów

1.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem pomocniczym pozwalającym ocenić otoczenie planowanego przedsięwzięcia, a także jego powodzenie. Jest jedną z metod, którą można się posłużyć przy planowaniu strategicznym. Opiera się ona na zidentyfikowaniu haseł obrazujących wszelkie aspekty charakteryzowanego zjawiska. Są to:

- mocne i słabe strony (opisujących czynniki wewnętrzne),
- szanse i zagrożenia (opisujących czynniki zewnętrzne mające wpływ na dany obszar).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki.

Tabela 27. Uwarunkowania wewnętrzne gminy Aleksandrów - analiza SWOT

Obszar	Mocne strony	Słabe strony
Położenie i warunki naturalne	• Położenie administracyjne gminy • Dostępność dróg krajowych nr 74 i 12 • Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy: Sulejowski Park Krajobrazowy, Piliczański OChK, Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy, Natura 2000 Dolina Czarnej, Rezerwat Jaksonek, Rezerwat Diabla Góra, użytki ekologiczne i pomniki przyrody • Duża lesistość (33,7%)	• Niekompletność infrastruktury technicznej przyjaznej dla środowiska, np. sieci kanalizacyjnej
Uwarunkowania społeczne	• Wysoki i rosnący wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym • Niska stopa bezrobocia (6,2%) • Dobrze rozbudowana infrastruktura oświatowa • Zagwarantowana podstawowa opieka medyczna • Dobrze rozwinięta pomoc i opieka społeczna • Działalność jednostek na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców • Zabytkowe dziedzictwo kulturalne gminy: zachowana zabudowa, obiekty sakralne, dwory i parki oraz stanowiska archeologiczne	• Spadek liczby mieszkańców w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji • Wyrównujące się wskaźniki liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym • Główne źródła utrzymania to źródła niezarobkowe

Gospodarka i rolnictwo	• Korzystne warunki (naturalne, historia, zabytkowe obiekty) sprzyjające rozwojowi turystyki, agroturystyki i rekreacji • Tradycje rolnicze, prywatna własność i dziedziczenie gospodarstw • Możliwości wykorzystania słabszych gleb dla uprawy roślin energetycznych • Brak uciążliwego przemysłu	• Mała liczba podmiotów gospodarczych • Brak promocji lokalnych produktów i działających firm • Brak zakładów przemysłowych, w tym zakładów przetwórczych, i alternatywnych miejsc pracy • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych prowadzących nieopłacalną produkcję rolną • Zbyt mały udział gospodarstw nowoczesnych, specjalistycznych prowadzących intensywna produkcję rolną
Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna	• Równomierne rozmieszczenie miejscowości • Odpowiadająca potrzebom sieć dróg • Wystarczające zaopatrzenie w energię elektryczną • Powszechność usług telekomunikacyjnych oraz internetu	• Nierównomierny rozwój przestrzenny miejscowości - brak centrów • Niepełna infrastruktura drogowa • Niekompletna infrastruktura techniczna w zakresie kanalizacji sanitarnej • Brak sieci gazowej • Niewykorzystane zasoby przyrodnicze na tworzenie terenów rekreacyjno - sportowych dla mieszkańców i obsługi ruchu turystycznego

Tabela 28. Uwarunkowania zewnętrzne gminy Aleksandrów - analiza SWOT

Obszar	Szanse	Zagrożenia
Położenie i warunki naturalne	• Współpraca z samorządami (gminnymi, powiatowymi, wojewódzkimi) oraz mieszkańcami, przedsiębiorcami, stowarzyszeniami itp.	• Konkurencja ze strony gmin ościennych • Brak skutecznej polityki aktywizującej rejony
Uwarunkowania społeczne	• Wzrost poziomu usług społecznych • Rozbudowa infrastruktury społecznej • Wykorzystanie potencjału ludzkiego, aktywizacja mieszkańców, kreowanie liderów lokalnych • Działalność stowarzyszeń i fundacji dla rozwoju gminy oraz Lokalnej Grupy Działania	• Zaostrzenie niekorzystnych trendów demograficznych ze względu na wzrost migracji zarobkowej i brak aktywności w tworzeniu miejsc pracy poza rolnictwem • Zbyt duże obciążenie gminy obowiązkami społecznymi przy braku wsparcia ze strony państwa
Gospodarka i rolnictwo	• Dostępność funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na rozwój rolnictwa, gospodarki, turystyki, infrastruktury technicznej i pobudzania rynku pracy • Możliwość przyciągnięcia zewnętrznych inwestorów różnorodnych branży • Wykorzystanie potencjału i bazy surowcowej dla rozwoju przemysłu rolno-spożywczego • Popyt na energię odnawialną pochodzącą z zasobów naturalnych, w tym z upraw, oraz wykorzystanie energii słońca i wody	• Konkurencja ze strony ościennych gmin o zbliżonych lub lepszych walorach • Wysokie koszty produkcji oraz tworzenie i utrzymania miejsc pracy • Niewystarczająca promocja gminy (tereny inwestycyjne, baza surowcowa owocowa i warzywna, turystyka, itp.) • Brak alternatywnych źródeł zarobkowych dla osób odchodzących z rolnictwa • Ograniczenie tempa rozwoju gospodarczego
Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna	• Promocja terenów pod inwestycje gospodarcze, usługowe, mieszkaniowe • Uzupełnienie infrastruktury technicznej • Poprawa infrastruktury drogowej (współpraca z samorządem powiatowym, sukcesywna wymiana nawierzchni dróg gminnych) • Wykorzystanie terenów atrakcyjnych przyrodniczo do rozwoju turystyki i budownictwa letniskowego	• Duża konkurencja w aplikowaniu ośrodki zewnętrzne • Opóźnienia w realizacji inwestycji proekologicznych

1.2. Założenia do "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów"

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu obecnego gminy Aleksandrów i jej podsumowania - w postaci przeprowadzonej analizy SWOT w zakresie uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych dla "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów" przyjmuje się następujące założenia:

- doprowadzanie do zrównoważonego rozwoju wszystkich obszarów gminy Aleksandrów w oparciu o rozwój i powszechną dostępność mieszkańców gminy do: infrastruktury technicznej, społecznej, kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej
- konieczność odniesienia się do zachodzących na terenie gminy trendów demograficznych i społecznych
- konieczność wzmocnienia i rozwoju potencjału tkwiącego w społeczeństwie gminy, aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców
- wykorzystanie predyspozycji i możliwości rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o:
  - rozwoju różnych form małej i średniej przedsiębiorczości,
  - produkcji rolnej,
  - lokalizacji na jej terenie inwestycji zewnętrznych inwestorów strategicznych, tworzących miejsca pracy w rolnictwie i poza nim.
- konieczność uwzględnienia w planach rozwojowych gminy zasad ochrony środowiska i zrównoważonej gospodarki przestrzennej
- konieczność podnoszenia konkurencyjności gminy jako obszaru o wysokim poziomie rozwoju społeczno - gospodarczego poprzez wzmacnianie istniejącej oferty inwestycyjnej gminy oraz uzupełnianie jej o nowe formy aktywności
- potrzebę ochrony dziedzictwa kulturowego gminy (zabytków materialnych i tradycji niematerialnej)
- stałe wzmacnianie współpracy z partnerami: jednostkami samorządu terytorialnego wszystkich szczebli na terenie kraju, gminami partnerskimi, organizacjami pozarządowymi, inwestorami, itp..

2. Wizja i misja gminy Aleksandrów

Wizja gminy jest spojrzeniem w przyszłość, jest wyrazem aspiracji społecznych mieszkańców, określających miejsce w jakim chcą żyć. Ma ona na celu określenie pożądanego stanu rzeczy, które będą możliwe do osiągnięcia w perspektywie długookresowej.

Wizja gminy Aleksandrów:

Gmina Aleksandrów to gmina przedsiębiorczych mieszkańców, która odpowiada na ich potrzeby oraz oferuje warunki do rozwoju gospodarczego.

Sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji jest misja. Stanowi ona nadrzędny cel funkcjonowania wspólnoty samorządowej.
Misja jest zwięzłym opisem docelowego, oczekiwanego stanu i zakresu funkcji spełnianych przez gminę wobec jej mieszkańców i otoczenia. Stan opisywany w misji ma charakter idealny, którego osiągnięcie powinno być zasadniczym celem wszystkich działań podejmowanych przez lokalną społeczność i władze.

Misja rozwoju gminy Aleksandrów:

Gmina Aleksandrów to gmina, która uwzględnia zasady zrównoważonego rozwoju we wszystkich aspektach życia, staje się przyjazna dla mieszkańców oraz atrakcyjna dla podmiotów gospodarczych, inwestorów i turystów

Zgodnie z powyższą definicją cele strategiczne i cele operacyjne odwołują się do zadeklarowanej misji, a zaproponowane w ich ramach działania prowadzić będą do postulowanego w misji stanu.

3. Plan strategiczny dla gminy Aleksandrów na lata 2015-2022

3.1. Obszary priorytetowe i cele rozwoju gminy Aleksandrów

U podstaw sformułowania obszarów priorytetowych rozwoju gminy Aleksandrów leży diagnoza społeczno gospodarcza. Punktem wyjścia do szczegółowych rozwiązań przewidzianych w niniejszej "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów ..." jest określenie zasadniczych obszarów priorytetowych rozwoju gminy:

Rysunek 6. Obszary Priorytetowe rozwoju gminy Aleksandrów

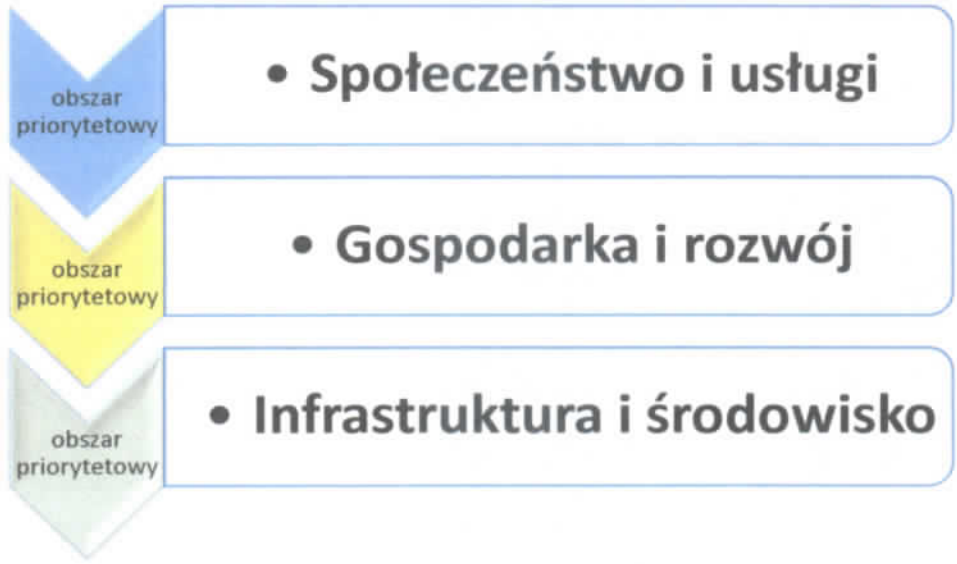

Opis obszarów priorytetowych, stanowiących fundament do rozwoju gminy Aleksandrów:

Społeczeństwo i usługi

Realizacja celów w tym obszarze priorytetowym związana jest ściśle z realizacją polityki zrównoważonego rozwoju w obszarze społecznym, który zakłada utrzymanie dostępności i wysokiego poziomu oświaty oraz innych usług społecznych, poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania, umiejętność tworzenia lepszych warunków życia i aktywizacji społeczności lokalnej. Jeśli gmina ma być konkurencyjna poprzez oferowanie wysokiej jakości życia mieszkańców powinna dbać o rozwój zasobów ludzkich oraz zapobiegać patologicznym zjawiskom. Działania podejmowane w ramach tego obszaru będą mieć na celu również zachowanie unikalnych wartości środowiska kulturowego, składających się na tożsamość gminy. Ważnym elementem jest także prowadzenie współpracy gminy z mieszkańcami, inwestorami, innymi jednostkami samorządowymi, stowarzyszeniami, fundacjami itp.

Gospodarka i rozwój

Głównym obszarem dotychczasowej aktywności gospodarczej gminy jest rolnictwo. Istnieje potrzeba modernizacji tej aktywności gospodarczej poprzez stymulowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego, produkcji zdrowej żywności, specjalizacji produkcji. Gospodarstwa wykorzystujące nowoczesne technologie i sposoby gospodarowania wykazują większą efektywność działania zapewniając tym samym zwiększone zyski.

Ważnym kierunkiem działań w tym obszarze jest wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, które oferować będą nie tylko wytworzone produkty rolne i czyste, nieskażone środowisko ale także warunki do rekreacji i wypoczynku. Koncepcja takiego rozwoju obszarów wiejskich polegać będzie na tworzeniu nowych miejsc pracy w dziedzinach związanych z rolnictwem, takich jak: przetwórstwo rolno – spożywcze, handel, usługi, szeroko rozumiana obsługa rolnictwa, agroturystyka.

W obecnej strukturze gospodarczej gminy dominują mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, a wskaźnik przedsiębiorczości nie jest wysoki. Kierunki interwencji zaplanowane w niniejszym obszarze problemowym w większości są domeną kapitału prywatnego, zatem ich realizacja w dużej mierze zależy od ogólnej sytuacji ekonomicznej. Rolą gminy jest jednak tworzenie odpowiednich warunków dla ich realizacji, wspieranie przedsięwzięć i przedsiębiorczości. Ponadto gmina powinna popularyzować własne zasoby wśród potencjalnych inwestorów strategicznych.

Wykorzystanie atutów środowiska naturalnego, stworzenie bogatej oferty turystycznej i agroturystycznej dla rozmaitych grup turystów, włączenie gminy w szlaki turystyczne i szeroka promocja - jest kolejnym kierunkiem rozwoju gospodarczego gminy Aleksandrów.

Szansą na rozwój jest także zapewnienie terenów inwestycyjnych i ich zbrojenie w celu uatrakcyjnienia gminy jako miejsca do inwestowania i w konsekwencji tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem.

Infrastruktura i ekologia

Wysoki standard infrastruktury, tak komunikacyjnej jak i komunalnej pozwala zapewnić wysoką jakość życia w gminie. Zmodernizowane, bezpieczne drogi, chodniki, bezkolizyjne skrzyżowania i zjazdy z dróg głównych oraz oświetlenie uliczne gwarantują bezpieczeństwo komunikacyjne. Z uwagi na stan zagospodarowania przestrzennego gospodarka ściekowa w gminie, z przyczyn ekonomicznych, powinna być realizowana poprzez przydomowe oczyszczalnie ścieków. Istotnym elementem infrastruktury ochrony środowiska jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, które stopniowo zyskują coraz większą popularność ze względu na większą świadomość społeczną oraz konieczność dostosowania się do norm Unii Europejskiej w odsetku energii pozyskiwanej z OZE.

Poza działaniami na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego, polityka zrównoważonego rozwoju kładzie silny nacisk na kwestie związane z ochroną środowiska naturalnego. Korzystny stan środowiska zamierza się osiągnąć poprzez działania w sferze gospodarki wodami, prowadzenie gospodarki rolnej i przestrzennej nie powodującej degradacji środowiska, rozbudowę infrastruktury technicznej chroniącej środowisko oraz szeroką edukację ekologiczną.

Cele operacyjne gminy

Dla przyjętych obszarów priorytetowych dla rozwoju gminy Aleksandrów, zostały przyporządkowane cele operacyjne, które dookreślają zakres planowania strategicznego.

Rysunek 7. Plan strategiczny "Strategii Z Rozwoju Gminy Aleksandrów" - obszary priorytetowe i cele operacyjne

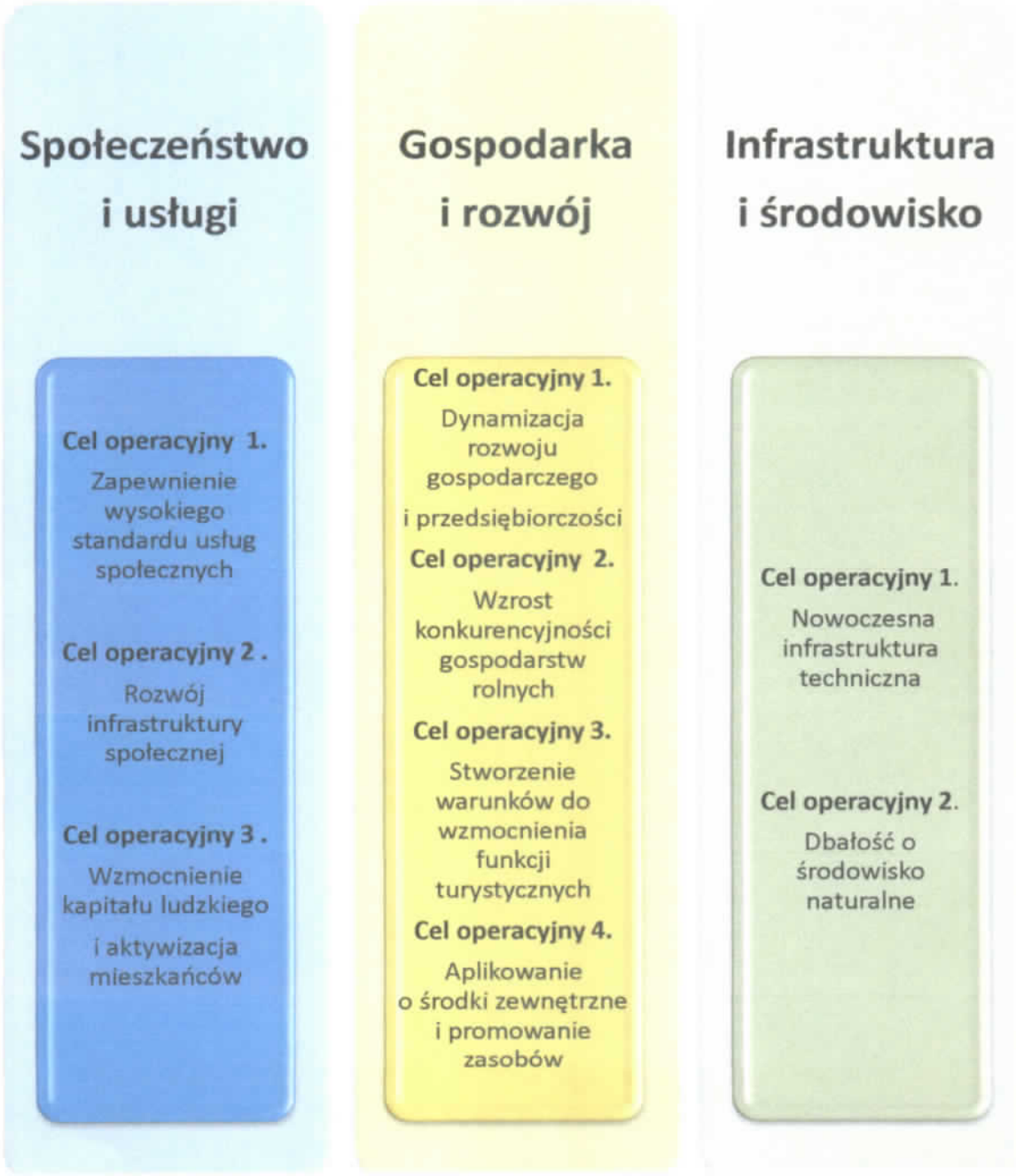

3.2. Plan działań gminy Aleksandrów

Plan działań "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" zaprezentowano w układzie tabelarycznym z podziałem na obszary, cele operacyjne, działania i konkretne zadania inwestycyjne lub organizacyjne.

Rysunek 8. Struktura planu działań dla gminy Aleksandrów

Tabela 29. Plan działań dla obszaru strategicznego Społeczeństwo i usługi

Obszar strategiczny - Społeczeństwo i usługi

Cel operacyjny 1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych

Obszary działań	Zadania
Efektywność usług społecznych świadczonych przez wszelkie instytucje działające na terenie gminy	➢ Świadczenie profesjonalnych usług na rzecz ludności w gminie przez wszystkie instytucje społeczne (instytucje gminne, opieki zdrowotnej, placówki oświatowe, kulturalne, itp.) ➢ Dostosowanie pracy instytucji społecznych do potrzeb mieszkańców (godziny pracy, szeroka informacja, obieg dokumentów) ➢ Doskonalenie pracy pracowników instytucji społecznych poprzez system szkoleń
Wzrost efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych	➢ Kontynuacja działań pomocowych dla osób potrzebujących (ubogich i bezrobotnych) oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (niepełnosprawnych, chorych) przez GOPS i podmioty wspierające ➢ Kontynuowanie działalności informacyjnej i pomocowej dla osób z rodzin dysfunkcyjnych (w tym zagrożonych przemocą domową, alkoholizmem, bezradnością itp.) ➢ Wyrównywanie szans rozwojowych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Współpraca pomiędzy jednostkami bezpieczeństwa w gminie i regionie	➢ Współpraca pomiędzy jednostkami w gminie, powiecie i regionie w celu ochrony i pomocy mieszkańcom w zjawiskach kryzysowych (pożary, podtopienia i powodzie, susza, itp.) ➢ Rozszerzenie działań prewencyjnych jednostek bezpieczeństwa, wykreowanie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska ➢ Prowadzenie edukacji wykreowanie właściwych zachowań mieszkańców w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska ➢ Doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej

Zwiększenie dostępu do usług medycznych wysokiej jakości	▪ Poszerzenie oferty usług zdrowotnych oferowanych na terenie gminy (np. organizacja okazjonalnych badań i porad specjalistycznych) ▪ Prowadzenie działań profilaktycznych wśród mieszkańców ▪ Zwiększenie dostępu do opieki nad dzieckiem małym
Zwiększenie oferty edukacyjnej placówek oświatowych	▪ Podniesienie poziomu nauczania poprzez: poprawę poziomu nauczania języków obcych (dofinansowanie dokształcania nauczycieli), dostęp do nowoczesnych technologii (pracownie komputerowe, Internet), dostęp do obiektów i inicjatyw z zakresu kultury, sportu i rekreacji ▪ Zapewnienie atrakcyjnych zajęć pozaszkolnych w kołach zainteresowań oraz organizacja innych zajęć, konkursów, akcji, itp. ▪ Kształcenie młodzieży wg ich preferencji oraz potrzeb na rynku pracy.
Organizacja czasu wolnego	▪ Stałe uatrakcyjnianie oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy dla wszystkich grup społecznych ▪ Aktywizacja mieszkańców do zdrowego, aktywnego spędzania czasu poza pracą, nauką ▪ Wspieranie działalności instytucji kulturalnych, sportowych oraz kół zainteresowań, klubów itp. ▪ Wzbogacanie kalendarza imprez (kulturalnych, rozrywkowych, sportowych, rekreacyjnych, religijnych, itp.)sprzyjających integracji społeczności lokalnej oraz przyciągnięciu turystów ▪ Kultywowanie miejscowej tradycji i kultury ▪ Propagowanie idei sportu i aktywnego zagospodarowania czasu wolnego

Cel operacyjny 2. Rozwój infrastruktury społecznej

Obszary działań	Zadania
Inwestycje w infrastrukturę społeczną, kulturalną i sportową	▪ Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w miejscowości Aleksandrów ▪ Budowa sceny widowiskowej oraz rozbudowa boiska w miejscowości Aleksandrów ▪ Utworzenie ośrodka integracji społecznej w miejscowości Siucice ▪ Rozbudowa i przebudowa budynku OSP w miejscowości Dąbrowa nad Czarną ▪ Rozbudowa i budynku OSP w miejscowości Dąbrowa nad Czarną o świetlice wiejską ▪ Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Janikowice ▪ Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kotuszów ▪ Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Reczków Nowy ▪ Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Aleksandrów

Poprawa estetyki miejscowości	➢ Zagospodarowanie centrum miejscowości Szarbsko ➢ Zagospodarowanie centrum miejscowości Rożenek ➢ Dbałość o centra miejscowości, zwiększenie ich estetyki i dostosowanie do potrzeb mieszkańców ➢ Dbałość o obiekty dziedzictwa kulturowego
Cyfryzacja	➢ Rozwój elektronicznego obiegu dokumentów, wprowadzenie podpisu elektronicznego, wymiana sprzętu IT w Urzędzie Gminy ➢ Rozbudowa sieci dostępowej do internetu w oparciu o nowoczesne rozwiązania technologiczne (np. sieci światłowodowej)

Cel operacyjny 3. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i aktywizacja mieszkańców

Obszary działań	Zadania
Współpraca z instytucjami stowarzyszeniami, mieszkańcami w gminie	➢ Wspieranie lokalnych i ponadlokalnych organizacji pozarządowych współpraca w inicjatywach społecznych i gospodarczych, przekazywanie zadań organizacjom ➢ Współpraca z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego (np. współpraca z innymi samorządami, z podmiotami gospodarczymi, tworzenie partnerstwa publiczno-obywatelskiego) ➢ Wpieranie lokalnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwoju sołectw ➢ Aktywizacja mieszkańców gminy, promowanie idei wolontariatu, samopomocy, pomocy sąsiedzkiej oraz innej działalności samoorganizującej życie
Aktywizacja mieszkańców	➢ Stworzenie warunków i wspieranie aktywizacji zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. ➢ Wyłonienie liderów lokalnych
Umocnienie bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej	➢ Umacnianie więzi, tożsamości mieszkańców z miejscowością, gminą i regionem ➢ Wspieranie lokalnego folkloru i podtrzymywanie tradycji (propagowanie działalności kół gospodyń wiejskich, zespołów ludowych, itp.)

Tabela 30. Plan działań dla obszaru strategicznego Gospodarka i rozwój

Obszar strategiczny - Gospodarka i rozwój

Cel operacyjny 1. Dynamizacja rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości

Obszary działań	Zadania
Wykreowania przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości	➢ Analiza systemu zachęt inwestycyjnych dla przedsiębiorców i inwestorów ➢ Wprowadzenie ułatwień administracyjno-organizacyjnych dla obecnych i potencjalnych przedsiębiorców, wspieranie tworzenia małych i średnich podmiotów gospodarczych ➢ Wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych ➢ Wspieranie przedsięwzięć opartych na racjonalnym wykorzystaniu zasobów środowiska naturalnego, przedsięwzięć innowacyjnych, stosujących technologie przyjazne środowisku
Promocja obszarów atrakcyjnych dla potencjalnych inwestorów	➢ Inicjowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania inwestorów zewnętrznych terenami inwestycyjnymi w gminie ➢ Kompleksowe przygotowanie terenów pod działania gospodarcze

Cel operacyjny 2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych

Obszary działań	Zadania
Zwiększenie efektywności, innowacyjności i specjalizacji produkcji rolnej	➢ Wykorzystanie lokalnych preferencji w gospodarce gminy - tradycji rolniczej ➢ Propagowanie produkcji zdrowej żywności i promocja rolnictwa ekologicznego ➢ Propagowanie upraw roślin energetycznych na słabych glebach lub nieużytkach rolnych ➢ Upowszechnianie i wdrażanie zasad Kodeksu Zwykłej Dobrej Praktyki Rolniczej, rolnictwa ekologicznego oraz programów rolnośrodowiskowych ➢ Wsparcie organizacyjne dla tworzenia przedsiębiorczości okołorolniczej, grup producenckich oraz przemysłu rolno-spożywczego na terenie gminy ➢ Współpraca w organizacji szkoleń dla rolników z zakresu nowoczesnych technologii, rolnictwa ekologicznego, agroturystyki, energetycznego wykorzystania biomasy i innych odnawialnych źródeł energii ➢ Wspieranie kampanii informacyjnych skierowanych do rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na zróżnicowanie działalności
Rozwój gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	➢ Zwiększenie efektywności, innowacyjności i specjalizacji produkcji rolnej ➢ Promocja, wspieranie i rozwój gospodarstw agroturystycznych

Cel operacyjny 3. Stworzenie warunków do wzmocnienia funkcji turystycznych

Obszary działań	Zadania
Inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną i wypoczynkową	➢ Urządzenie miejsca rekreacji i wypoczynku w miejscowości Wólka Skotnicka ➢ Urządzenie miejsca rekreacji i wypoczynku w miejscowości Dąbrówka ➢ Urządzenie miejsca rekreacji i wypoczynku w miejscowości Skotniki ➢ Zagospodarowanie terenu wokół "źródełka" w miejscowości Dębowa Góra
Rozwój infrastruktury turystycznej "Nadpilicza"	➢ Współpraca z gminami nadpilicznymi w celu opracowania kompleksowego systemu usług i atrakcji turystycznych, rekreacyjnych i wypoczynkowych w regionie ➢ Rozwój Obszaru Funkcjonalnego Doliny Rzeki Pilicy ➢ Nawiązanie współpracy z podmiotami branży turystycznej, sąsiednimi gminami, wojewódzkimi punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty turystyczno-rekreacyjnej gminy i regionu ➢ Wspieranie aktywności mieszkańców, rolników, inwestorów i stowarzyszeń w celu poszerzania lokalnej oferty oraz promocji walorów i możliwości turystycznych ➢ Uczestnictwo w regionalnym systemie turystyki „weekendowej" województwa łódzkiego

Cel operacyjny 4. Aplikowanie o środki zewnętrzne i promowanie zasobów

Obszary działań	Zadania
Stworzenie możliwości absorpcji środków finansowych z rozmaitych źródeł zewnętrznych	➢ Zaplanowanie długookresowego planu zadań inwestycyjnych dla gminy ➢ Poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania (środki krajowe, europejskie) na potrzeby inwestycyjne gminy oraz działania organizacyjne, a także na potrzeby inwestorów, przedsiębiorców, stowarzyszeń, mieszkańców ➢ Koordynacja informacji na temat możliwości pozyskania źródeł dofinansowania działań i inwestycji różnorodnych beneficjentów
Promocja gminy	➢ Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy w środkach masowego przekazu o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym ➢ Promowanie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą oraz terenów pod budownictwo indywidualne (mieszkaniowe i letniskowe). ➢ Promowanie we współpracy z gminami sąsiednimi, powiatem, stowarzyszeniami, itp. walorów turystycznych gminy ➢ Wprowadzenie turystycznej marki Gminy Aleksandrów

Tabela 31. Plan działań dla obszaru strategicznego Infrastruktura i środowisko

Obszar strategiczny - Infrastruktura i środowisko

Cel operacyjny 1. Nowoczesna infrastruktura techniczna

Obszary działań	Zadania
Wzrost bezpieczeństwa w ruchu drogowym	▰ Przebudowa drogi Marianów - Justynów ▰ Przebudowa drogi Dąbrówka - Łączki ▰ Remont drogi gminnej w miejscowości Borowiec ▰ Remont drogi gminnej w miejscowości Brzezie ▰ Remont drogi gminnej w miejscowości Kawęczyn ▰ Remont drogi gminnej na odcinku Włodzimierzów - Jaksonek ▰ Remont drogi gminnej w miejscowości Ostrów ▰ Remont drogi gminnej w miejscowości Sieczka ▰ Remont drogi gminnej w miejscowości Taraska ▰ Remont drogi gminnej w miejscowości Skotniki ▰ Remont drogi gminnej w miejscowości Wolica ▰ Przebudowa drogi powiatowej nr 3118 Prymusowa Wola - Paradyż - Skorkowice - Reczków w miejscowości Siucice ▰ Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Reczków Nowy ▰ Współpraca z zarządcami dróg w celu poprawy stanu technicznego dróg i otoczenia drogowego (chodniki, oświetlenie uliczne, przystanki, itp.)
Inwestycje w gospodarkę wodno-kanalizacyjną	▰ Zagwarantowanie mieszkańcom dostaw wody pitnej i do celów gospodarczych ▰ Inwestycje w infrastrukturę wodociągową gminy według potrzeb ▰ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach indywidualnych
Rozbudowa infrastruktury energetycznej	▰ Realizacja działań organizacyjnych i inwestycyjnych na rzecz gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy ▰ Modernizacja i rozwój sieci elektroenergetycznej oraz GPZ według potrzeb
Inwestycje w odnawialne źródła energii	▰ Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej ▰ Promocja instalacji solarnych, wykorzystania biomasy rolniczej oraz innych źródeł czystej energii możliwej do wykorzystania w gospodarstwach domowych ▰ Wspieranie przedsiębiorców i gospodarstw indywidualnych w instalowaniu urządzeń odnawialnych źródeł energii ▰ Propagowanie upraw roślin energetycznych na słabych glebach lub nieużytkach rolnych

Cel operacyjny 2. Dbałość o środowisko naturalne

Obszary działań	Zadania
Poprawa stanu środowiska naturalnego gminy	▰ Rozwój infrastruktury technicznej przyjaznej środowisku naturalnemu (rozwój infrastruktury drogowej i okołodrogowej, przydomowe oczyszczalnie ścieków, itp.) ▰ Propagowanie termomodernizacji budynków indywidualnych ▰ Promocja wykorzystania bardziej ekologicznych niż tradycyjne źródeł energii do ogrzewania budynków (wymiana źródeł ciepła, wprowadzenie ogrzewania olejowego, biomasy, itp. oraz instalacje odnawialnych źródeł energii) ▰ Zalesienia gorszych klas ziemi lub nieużytków ▰ Wspomaganie urządzania i utrzymywania terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień w miejscowościach ▰ Dbałość o cenne przyrodniczo tereny i obiekty (w tym: tereny pod ochroną) oraz zabytkowe parki w miejscowościach
Racjonalne zagospodarowanie przestrzenne	▰ Wprowadzanie nowej zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, letniskowej, produkcyjnej, itp.) zgodnie z dokumentami planistycznymi gminy oraz zasadami ładu przestrzennego
Właściwa gospodarka odpadami	▰ Zagwarantowanie odbioru wszelkich rodzajów odpadów od mieszkańców - respektowanie zasad gospodarki odpadami zgodnych w nowymi przepisami i osiągnięcie wskazanych poziomów odzysku i recyklingu ▰ Przestrzeganie regulaminu utrzymania porządku i czystości w gminie ▰ Usuwanie wyrobów zawierających azbest i odpadów azbestowych z terenu gminy ▰ Likwidacja dzikich wysypisk
Wzrost poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa	▰ Wzrost poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa poprzez prowadzenie edukacji w zakresie m.in.: konieczności selektywnej zbiórki opadów, zmniejszenie emisji spalin z ogrzewania, oszczędności energetycznej, itp. ▰ Wspieranie ośrodków tworzących i realizujących programy ekologiczne dla dzieci i młodzieży

Większość działań i zadań zawartych w planie działań (zwłaszcza organizacyjnych) przewidzianych jest do realizacji w całym okresie funkcjonowania "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów...", czyli w latach 2015-2022.

W planie działań zostały wpisane zadania nie tylko leżące w kompetencji Gminy Aleksandrów oraz jej jednostek organizacyjnych i podległych, ale także innych podmiotów, w tym osób fizycznych, które przyczynią się do zrównoważonego rozwoju gminy. Poprzez wpisanie takich zadań do "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" różnorodni beneficjenci mogą ubiegać się o zewnętrzne źródła finansowania.

3.3. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych

Zadania inwestycyjne przewidziane do realizacji na terenie Gminy Aleksandrów w latach 2015-2022 przestawiono wraz z harmonogramem ich realizacji oraz przewidzianymi źródłami współfinansowania.

Tabela 32. Harmonogram i źródła współfinansowania zadań inwestycyjnych na terenie gminy Aleksandrów w latach 2015-2022

Nazwa zadania	Termin realizacji	Potencjalne źródła współfinansowania
Utworzenie Gminnego Centrum Kultury w miejscowości Aleksandrów	2016-2022	Środki własne RPO WŁ inne środki zewnętrzne
Budowa sceny widowiskowej oraz rozbudowa boiska w miejscowości Aleksandrów	2016-2022	Środki własne RPO WŁ inne środki zewnętrzne
Utworzenie ośrodka integracji społecznej w miejscowości Siucice	2016-2022	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Rozbudowa i przebudowa budynku OSP w miejscowości Dąbrowa nad Czarną	2015-2017	Środki własne WFOŚiGW
Rozbudowa budynku OSP w miejscowości Dąbrowa nad Czarną o świetlice wiejską	2015-2017	Środki własne PROW
Rozbudowa i przebudowa budynku OSP w miejscowości Stara z przeznaczeniem na świetlicę wiejską	2016-2020	Środki własne PROW
Bucowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Janikowice	2016-2020	Środki własne PROW
Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kotuszów	2016-2020	Środki własne PROW
Przebucowa budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Reczków Nowy	2016-2020	Środki własne PROW
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Aleksandrów	2016-2020	Środki własne PROW
Zagospodarowanie centrum miejscowości Szarbsko	2016-2020	Środki własne PROW
Zagospodarowanie centrum miejscowości Rożenek	2016-2020	Środki własne PROW
Urządzenie miejsca rekreacji i wypoczynku w miejscowości Wólka Skotnicka	2016-2020	Środki własne PROW
Urządzenie miejsca rekreacji i wypoczynku w miejscowości Dąbrówka	2016-2020	Środki własne PROW
Urządzenie miejsca rekreacji i wypoczynku w miejscowości Skotniki	2016-2020	Środki własne PROW
Zagospodarowanie terenu wokół "źródełka" w miejscowości Dębowa Góra	2016-2020	Środki własne PROW WFOŚiGW
Rozwój Obszaru Funkcjonalnego Doliny Rzeki Pilicy	2016-2020	Środki własne RPO WŁ WFOŚiGW
Przebudowa drogi Marianów - Justynów	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne

Przebudowa drogi Dąbrówka Łączki	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej w miejscowości Borowiec	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej w miejscowości Brzezie	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej w miejscowości Kawęczyn	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej na odcinku Włodzimierzów Jaksonek	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej w miejscowości Ostrów	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej w miejscowości Sieczka	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej w miejscowości Taraska	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej w miejscowości Skotniki	2015-2017	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Remont drogi gminnej w miejscowości Wolica	2016-2020	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Przebudowa drogi powiatowej nr 3118 Prymusowa Wola - Paradyż - Skórkowice - Reczków w miejscowości Siucice	2016-2020	Środki własne RPO WŁ PROW inne środki zewnętrzne
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Reczków Nowy	2016	Środki własne RPO WŁ inne środki zewnętrzne
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach indywidualnych	2015-2022	Środki własne RPO WŁ WFOŚiGW PROW inne środki zewnętrzne

Inwestycje w odnawialne źródła energii	2015-2022	Środki własne RPO WŁ WFOŚiGW PROW inne środki zewnętrzne
Modernizacja i rozwój sieci elektroenergetycznej oraz GPZ według potrzeb (zadnie Zakładu Energetycznego)	2015-2022	Środki własne RPO WŁ inne środki zewnętrzne

4. Uwarunkowania realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022"

4.1. Wdrażanie „Strategii..."

"Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" jest podstawowym planem działania, który wyznacza kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazuje sposoby ich osiągnięcia.
Dla realizacji dokumentu niezbędny jest mechanizm rozdzielania zadań, ich oceny, monitoringu, korekty i aktualizacji. Zarządzanie "Strategią..." powierza się Wójtowi Gminy Aleksandrów, przy wsparciu ze strony Rady Gminy.
"Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Gminy. Proponowane zmiany w "Strategii..." będą również podlegały uchwaleniu przez Radę Gminy.

4.2. Komunikacja społeczna

Informowanie społeczności lokalnej o zadaniach stojących przed gminą, postępach w ich realizacji stanowi podstawowy obowiązek władz gminy, a także jest ważnym elementem budowania zaufania pomiędzy samorządem a mieszkańcami. Ważne jest, aby przekazywana społeczeństwu informacja była rzeczowa i wyczerpująca.
W systemie komunikowania się z mieszkańcami rolę inicjującą przyjmuje Wójt Gminy Aleksandrów, za sprawą odpowiednich referatów Urzędu Gminy w Aleksandrowie.
Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów ..." wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań w niej zawartych. Głównym adresatem zapisów niniejszego dokumentu są mieszkańcy gminy, a w szczególności:

- Rada Gminy,
- pracownicy Urzędu Gminy w Aleksandrowie i gminnych jednostek organizacyjnych, placówek oświatowych,
- instytucje powiatowe (zarząd powiatu, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, itp.)
- przedsiębiorcy, rolnicy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe, sektor finansowy (banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe),
- organizacje pozarządowe z terenu gminy i działające dla rozwoju gminy (np. LGD), rządowe, samorządowe o ponadlokalnym zasięgu (regionalnym i krajowym).

W komunikacji społecznej dotyczącej zapisów "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów" można zastosować środki:

- komunikacji bezpośredniej, tj.: spotkania mieszkańców z Wójtem Gminy Aleksandrów lub jego przedstawicielami: radnymi gminy, urzędnikami Urzędu Gminy, spotkania w poszczególnych sołectwach, itp.
- komunikacji pośredniej: informacja zawarta w prasie, zwłaszcza lokalnej, informacje na stronie oficjalnej Urzędu Gminy Aleksandrów oraz informacje przekazywane na stronach internetowych jednostek organizacyjnych gminy lub stronach internetowych niezależnych portali regionalnych, przekazywanie do informacji społecznej zarządzeń i decyzji Wójta Gminy Aleksandrów i Rady Gminy.

Sprawność oraz efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji przez osoby zaangażowane w realizację "Strategii..." oraz od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji.

4.3. Finansowanie zadań „Strategii..."

Zakłada sie finansowanie zadań zawartych w "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" z rozmaitych źródeł. Podstawowymi źródłami środków, z których mogą korzystać samorządy są:

- budżet państwa w realizacji zadań nałożonych na gminy ustawowo,
- środki wewnętrzne – budżet samorządu JST,
- środki zewnętrzne: fundusze pomocowe Unii Europejskiej (Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, itp.) Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Mechanizm Norweski i wiele innych, dostosowanych do konkretnych zadań,
- środki stowarzyszeń, fundacji i organizacji pozarządowych.

Głównym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w strategii będą środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej przy współudziale środków z budżetu Gminy Aleksandrów, które przy współfinansowaniu inwestycji ze środków unijnych będą stanowić tzw. wkład własny. Gmina aplikowała o środki zewnętrze we wcześniejszym okresie, w przyszłości również będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć z tych źródeł. Niektóre zadania ze względu na znaczne koszty, mogą być realizowana tylko przy wsparciu środków zewnętrznych.

Koszty zadań przewidzianych do realizacji na terenie gminy Aleksandrów w latach 2015 2022 będą wyliczane przed przystąpieniem do realizacji konkretnych zadań i po analizie potencjalnych źródeł środków (możliwości dofinansowania).

Gmina będzie ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej, ochrony środowiska, ponadto będzie wspierać środowisko przedsiębiorców, sektor rolnictwa oraz rozwój kapitału ludzkiego.

Ponadto, należy zaznaczyć, że w "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów ..." zostały zawarte tylko niektóre zadania inwestycyjne, pozostałe zadania będą wpisywać się w cele i założone działania w kierunku rozwoju gminy, będę zawarte w innych dokumentach np. strategiach branżowych, planie inwestycyjnym itp.

Działania organizacyjne przewidziane do realizacji w ramach "Strategii..." będą w większości realizowane w ramach prac Urzędu Gminy w Aleksandrowie oraz innych instytucji społecznych działających na terenie gminy.
Konsekwentna realizacja założeń strategii, umiejętne wykorzystanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny jak i gospodarczy rozwój Gminy Aleksandrów.

4.4. Monitowanie i ewaluacja "Strategii..."

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom szczebla strategicznego jest wewnętrzny system monitorowania oraz ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów, a w konsekwencji osiągnięcie stanu zakładanego w misji.
Dla oceny "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów" wyróżnia się następujące typy ocen:

- ex-ante – (ocena przed realizacją) powinna się odnosić do: spójności pomiędzy celami ogólnymi, szczegółowymi i konkretnymi działaniami zawartymi w "Strategii..." - taka ocena przedstawiona jest w części I niniejszego dokumentu
- mid-term – (ocena w połowie okresu realizacji) powinna badać stopień osiągniętej skuteczności na podstawie zebranych w trakcie monitoringu wskaźników,
- ex-post – (ocena na zakończenie) pozwala, na podstawie końcowych danych, na porównanie oczekiwanych celów z celami faktycznie osiągniętymi.

Celem prowadzenia monitoringu jest zapewnienie maksymalnej efektywności realizacji "Strategii...", poprzez nadzór nad instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie i wdrażanie poszczególnych zadań i projektów.

4.5. Wskaźniki realizacji działań „Strategii..."

Wskaźniki realizacji zadań "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" przedstawiono w podziale na cele strategiczne i operacyjne oraz na poszczególne segmenty działań.

Tabela 33. Wskaźniki realizacja zadań objętych "Strategią Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022"

Cel operacyjny	Wskaźnik realizacji
Obszar strategiczny - Społeczeństwo i usługi	
Cel operacyjny 1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	- poziom (%) wydatków budżetu gminy na zadania społeczne - liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach - liczba imprez kulturalnych i sportowych - stopa (%) bezrobocia - liczba osób korzystających z pomocy GOPS - liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP -liczba programów profilaktycznych - liczba zorganizowanych zajęć, imprez, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia
Cel operacyjny 2. Rozwój infrastruktury społecznej	- liczba utworzonych obiektów z przeznaczeniem na cele społeczne - powierzchnie zagospodarowanych terenów w miejscowościach - liczba usług publicznych w gminie świadczona za pomocą sieci internet

Cel operacyjny 3. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i aktywizacja mieszkańców	- liczba działań aktywizujących mieszkańców i liderów lokalnych - wysokość środków publicznych przekazanych organizacjom pozarządowym w ramach otwartych konkursów ofert - liczba partnerów wśród samorządów i instytucji
Obszar strategiczny - Gospodarka i rozwój	
Cel operacyjny 1. Dynamizacja rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości	- liczba działań podejmowanych przez gminę w zakresie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw - liczba szkoleń dla rozpoczynających działalność gospodarczą - liczba nowych form działalności gospodarczej
Cel operacyjny 2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych	- liczba działań podejmowanych dla rolników - liczba powstałych w gminie grup producenckich - liczba gospodarstw ekologicznych, agroturystycznych
Cel operacyjny 3. Stworzenie warunków do wzmocnienia funkcji turystycznych	- liczba nowych miejsc rekreacyjno-sportowych i wypoczynkowych - liczba inwestycji i działań prowadzonych w ramach współpracy międzygminnej gmin nadpilicznych
Cel operacyjny 4. Aplikowanie o środki zewnętrzne i promowanie zasobów	- liczba inwestycji i działań współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych - liczba zorganizowanych działań promocyjnych
Obszar strategiczny - Infrastruktura i środowisko	
Cel operacyjny 1. Nowoczesna infrastruktura techniczna	- długość zmodernizowanych dróg gminnych(km) - liczba powstałych oczyszczalni przydomowych - liczba powstałych instalacji odnawialnych źródeł energii
Cel operacyjny 2. Dbałość o środowisko naturalne	- ilość odpadów zbieranych z terenu gminy w sposób selektywny (Mg) - liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk - ilość zebranego azbestu - liczba działań zwiększających świadomość ekologiczną społeczeństwa - środki wydatkowane na edukację ekologiczną

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Ewa Dziembor

RADA GMINY
w Aleksandrowie

Bibliografia

1. Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów, Aleksandrów 2008
2. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Aleksandrów na lata 2008-2013, Aleksandrów 2008
3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Aleksandrów, Aleksandrów 2008
4. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020. Łódź
5. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo. Konkurencyjna gospodarka. Sprawne Państwo, Warszawa 2012
6. EUROPA 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Bruksela 2010
7. Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2014-2020, Piotrków Trybunalski 2014
8. Bilans zasobów kopalin w Polsce stan na 31.12.2013 r.

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Ewa Dziembor

RADA GMINY
w Aleksandrowie

Spis tabel, wykresów, rysunków

Spis tabel

Tabela 1. Dochody i wydatki budżetu gminy Aleksandrów w latach 2010-2014 (Urząd Gminy w Aleksandrowie) 7
Tabela 2. Wyszczególnienie wydatków gminy Aleksandrów według działów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014) 8
Tabela 3. Realizacja ważniejszych zadań inwestycyjnych w latach 2010-2014 na terenie gminy Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie) 9
Tabela 4.Demografia w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014) 12
Tabela 5. Informacje o placówkach oświatowych na terenie gminy Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie) 14
Tabela 6. Działalność GOPS w Aleksandrowie w latach 2010-2014 (GOPS Aleksandrów) 16
Tabela 7. Pracujący według innego podziału niż PKD w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS 2010-2014) 21
Tabela 8. Poziom bezrobocia w latach 2010-2014 na terenie gminy Aleksandrów (Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim) 21
Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS 2010-2014) 23
Tabela 10. Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej w gminie Aleksandrów wg sekcji PKD w latach 2009-2013 (GUS, 2009-2013) 24
Tabela 11. Użytki rolne według kierunków wykorzystania (w ha) na terenie gminy Aleksandrów w roku 2014 (GUS, 2014) 25
Tabela 12. Użytkowanie gruntów (w ha) w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Aleksandrów według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (GUS 2010) 25
Tabela 13. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Aleksandrów (GUS, Powszechny Spis Rolny, 2010) 26
Tabela 14. Powierzchnia gruntów leśnych i lasów (w ha) w gminie Aleksandrów pod względem własności w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014) 26
Tabela 15. Pozyskiwanie drewna i odnowa zalesień w lasach w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014) 27
Tabela 16. Sieć komunikacyjna w gminie Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie) 28
Tabela 17. Stan sieci wodociągowej i zużycie wody w latach 2010-2014 w gminie Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie, GUS, 2010-2014) 29
Tabela 18. Kotłownie w budynkach użyteczności publicznej w gminie Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie) 30
Tabela 19. Odpady zbierane w gminie Aleksandrów w latach 2010-2014 (Urząd Gminy w Aleksandrowie) 31
Tabela 20. Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w regionie III (Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego 2012) 32
Tabela 21. Udokumentowane zasoby złóż surowców naturalnych w gminie Aleksandrów (Bilans zasobów kopalin w Polsce stan na 31.12.2013 r.) 35
Tabela 22. Pomniki przyrody na terenie gminy Aleksandrów (RDOŚ, stan na 02.20 2015r.) 39
Tabela 23. Użytki ekologiczne na terenie gminy Aleksandrów (RDOŚ, stan na 02.20 2015r.) 40
Tabela 24. Struktura użytkowania gruntów (w ha) w gminie Aleksandrów w 2014 r. (GUS, 2014) 41
Tabela 25. Dane o sołectwach w gminie Aleksandrów (Urząd Gminy w Aleksandrowie) 42
Tabela 26. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych w gminy Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014) 44
Tabela 27. Uwarunkowania wewnętrzne gminy Aleksandrów - analiza SWOT 46
Tabela 28. Uwarunkowania zewnętrzne gminy Aleksandrów - analiza SWOT 47
Tabela 29. Plan działań dla obszaru strategicznego Społeczeństwo i usługi 53

Tabela 30. Plan działań dla obszaru strategicznego Gospodarka i rozwój 56
Tabela 31. Plan działań dla obszaru strategicznego Infrastruktura i środowisko 58
Tabela 32. Harmonogram i źródła współfinansowania zadań inwestycyjnych na terenie gminy Aleksandrów w latach 2015-2022 60
Tabela 33. Wskaźniki realizacja zadań objętych "Strategią Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2015-2022" 64

Spis wykresów

Wykres 1. Dochody i wydatki gminy Aleksandrów 7
Wykres 2. Wydatki majątkowe gminy Aleksandrów w latach 2010-2014 8
Wykres 3. Dochody i wydatki budżetu Gminy Aleksandrów w przeliczeniu na 1 mieszkańca 8
Wykres 4. Struktura ekonomicznych grup wieku mieszkańców gminy Aleksandrów w latach 2010-2014 (GUS, 2010-2014) 12
Wykres 5. Porównanie liczby ludności w gminach powiatu piotrkowskiego w 2014 roku (GUS, 2014)13
Wykres 6. Najważniejsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2010-2014 .. 16
Wykres 7. Poziom bezrobocia w gminach powiatu piotrkowskiego w roku 2014 (Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim) 22
Wykres 8. Sektor publiczny i prywatny w gminie Aleksandrów 23
Wykres 9. Ilość odpadów w Mg zebranych na terenie gminy Aleksandrów w latach 2010-2014 32

Spis rysunków

Rysunek 1. Gmina Aleksandrów (opracowanie własne) 4
Rysunek 2. Herb gminy Aleksandrów 5
Rysunek 3. Centrum miejscowości Aleksandrów z Urzędem Gminy (zdjęcie własne) 6
Rysunek 4. Zabytkowe kościoły w gminie Aleksandrów 18
Rysunek 5. Rozmieszczenie obszarów pod ochroną na terenie gminy Aleksandrów (www.gdos.gov.pl) 37
Rysunek 6. Obszary Priorytetowe rozwoju gminy Aleksandrów 50
Rysunek 7. Plan strategiczny "Strategii Z Rozwoju Gminy Aleksandrów" - obszary priorytetowe i cele operacyjne 52
Rysunek 8. Struktura planu działań dla gminy Aleksandrów 53

PRZEWODNICZĄCA
RADY GMINY
Ewa Dziembor